Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгтэй!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 49 (16572) | 1984 оной февралиин 28, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР БАЯСХАЛАН

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретаряар һунгагдаһантаймни дашарамдуулан, намайе амаршалһан партийна, гүрэнэй организацинуудта, совет болон ниитын эмхинүүдтэ, предприятинуудай, эмхи зургаануудай, барилгануудай, колхоз болон совхозуудай, һуралсалай эмхи зургаануудай ажалша коллективүүдтэ, Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдтэ, партиин ветерануудта, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадта, бүхы совет эрхэтэдтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлнэб.

КПСС-эй XXVI съездын тодорхойлһон, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүд дээрэ зохёохы ёһоор хүгжөөгдэһэн партиин генеральна хараа шэглэлые КПСС-эй Центральна Комитет, ЦК-гай Политбюро бодото дээрэнь батаар бэелүүлхэ, экономическа ба социальна хүгжэлтын бүхы шэглэлнүүдээр манай оронииe бата найдамтайгаар урагшань дабшуулха байна. Ленинэй зааһан замаар партиин хэлбэришэгүй дабшахаар шиидэнхэй, тэрэнэй зэргэнүүдэй нягта жагсаалтай, парти болон арадай булигдашагүй нэгэдэлтэй байһые КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленум бата найдамтайгаар гэршэлэн харуулаа.

Үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые эльгээһэнэйнь түлөө социалис гүрэнүүдэй, аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ талархажа байһанаа мэдүүлнэб. КПСС болон Совет гүрэн бүхы социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо али бүхы талаар үргэдхэхые оролдохо, дэлхэй дээрэ социалис оронуудай хараа шэглэлнүүдые, үүргэ нүлөөе дээшэлүүлгэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ юм гээд гадаадын бүхы нүхэдөө, ханинараа найдуулхые хүсэнэб. Пролетарска интернационализмын гол ёһондо хэлбэришэгүй үнэн сэхэ совет коммунистнууд дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй һаналаа нэгэдэлгэеэ, ажалшадай ашa туһын ба эрхэнүүдэй, арадуудай бэеэ дааһан болон сүлөөтэ байдалай түлөө гадаадын оронуудай тэмсэлшэдтэй холбоо бэрисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэ байна.

Намда амаршалгануудые эльгээһэнэйнь түлөө гадаадын оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорто, гүрэнэй болон ниитын ажал ябуулагшадта, эрхэтэдтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршон һуулгын ленинскэ ёһондо хэлбэришэгүй үнэн сэхэ Советскэ Союз уласхоорондын бүхы асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө залан сэхээр тэмсэхэ, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулгада, дэлхэй дээрэ этигэл найдалые хангаха, бэхижүүлхэ, бүхы түбинүүдэй гүрэнүүдэй али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ бодото хэрэгүүдээрээ туһалхаар бэлэн байһан бүхы гүрэнүүдтэй үгэеэ ойлгосон, эдэбхитэйгээр ажал ябуулха юм гэжэ баталхые хүсэнэб.

К. ЧЕРНЕНКО.

1984
МАРТЫН
4
СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта

ЗОХЁОН БАЙГУУЛГЫН, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЗАМААР

Һунгагшад Г. В. РОМАНОВТАЙ уулзаба

Ленинградска городской һунгуулиин округой һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Григорий Васильевич Романовтай февралиин 25-да уулзаба.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — «Ленинградай металлическа завод» гэжэ нэгэдэлэй тошылдогшо Социалис Ажалай Герой В. Я. Тарасов Г. В. Романовай ажаябадал тухай хөөрэхэ зуураа, һунгалтын үдэр коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалаа.

Ороной бүхы һунгагшадта, эрхэтэдтэ КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаар урмашан зоригжоһон ленинградайхид, бүхы совет хүнүүдтэл адли хүдэлмэриин ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Суглаарагшадта хани халуунаар угтагдажа, Г. В. Романов үгэ хэлэбэ.

Гүрэнэй засагай зургаануудта үнгэргэгдэдэг һунгалта бүхэн шиидхэгдэжэ байгаа зорилгонуудай саг соогоо абтаһые элирхэйлэн харуулдаг гээшэ гэжэ тэрэ хэлээ. Гэбэшье һунгуулиин кампанинуудые нэгэдүүлдэг ниитэ нэгэн юумэн бии. Тэдэнэй туд бүхэниинь һунгалтануудай хоорондохи үе соо ороной хүгжэлтын дүнгүүдые согсолдог, ээлжээтэ зорилгонуудта анхарал хандуулдаг, социалис демократиин туйлалтануудай харалга болодог байна.

Манай гүрэнэй түүхэ 66 жэл соо үргэлжэлжэ байна. Тэрэ революционно тэмсэлэй ба зохёон байгуулгын айхабтар ехэ дүй дүршэлые согсолно. Энэ дүй дүршэлые арьбадхан хүгжөөлгэдэ, КПСС-эй XXVI съездын, ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй хараалһан дотоодын болон гадаадын политика бэелүүлгэдэ уг залгамжалжа байһыень партиин Центральна Комитедэй февралиин Пленум тодо хурсаар элирхэйлэн харуулба.

КПСС-эй ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ, дүлэтэ патриот болон интернационалист, Октябриин сурталһургаалнуудай түлөө, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө нугаршагүй тэмсэлшэ Юрий Владимирович Андроповтой хахасалгын гашуудалта үдэрнүүдтэ Пленум болоһон байгаа. Юрий Владимировичай гэрэлтэ һайхан дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ, нягта жагсаалай ба үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гай Пленум «КПСС-эй ленинскэ хараа шэглэл хэлбэришэгүй!» гэжэ шэнэ хүсэтэйгөөр баталһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй дүнгүүдые, Константин Устинович Черненкые партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариин тушаалда нэгэн дуугаар һунгалгые коммунистнууд, бүхы совет арад халуунаар һайшаан угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй урдахи һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн жэлнүүд партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгын, хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулха хараа шэглэлые, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин ба декабриин (1983 он) Пленумүүдэй тодорхойлһон хараа шэглэлые бэелүүлгын һүлдэ тэмдэг доро үнгэрһэн байна.

Һунгалтануудай хоорондохи үе соо ажахын ба соёлой байгуулалтада шэнэ шухала зорилгонууд бэелүүлэгдээ, совет хүнүүдэй эб найрамдалта, ажабайдал, ажал хэрэг хангагдаа. Ороной үйлэдбэриин хүсэнүүд саашадаа хүгжөөгдэһэн байна. Эдеэ хоолой программа эршэмтэйгээр бэелүүлэгдэнэ. Горитой ехэ социальна хубилалтанууд болоо.

Ажахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха, жаяг журам болон эмхидхэлые, кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар партиин Центральна Комитедэй абаһан хэмжээнүүд, совет хүнүүдэй оролсоотой нэтэрүү ажал үнгэрһэн жэлдэ горитой ехэ үрэ дүнгүүдые үгэһэн байна. Олонхи һалбаринуудта экономическа хүгжэлтын эршэ дэлисэ ургаа. Продукциин шанар һайжарба. Түсэбһөө гадуур үйлэдбэриин хэмжээн ургаа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдээ. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ тодорхой үрэ дүнгүүд туйлагдаһан байна.

Эдэ бүгэдэ партиин хараалһан экономическа стратегиин үрэ дүн болоно. Тэрэ үйлэдбэриин ба эрдэм-техникын хүсые бүри гантай һайнаар хэрэглэлгын нүлөө ехэтэй зэбсэг мүн болоно.

Ехэ юумэн хэгдээ, гэбэшье эршэ дэлисэеэ алдангүй, туйлаһан амжалтануудаа улам ерьбадхаха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) болон февралиин Пленумүүд тэмдэглэбэ. Туйлаһан үрэ дүнгүүдээ имагтал үсэгэлдэрэй хэмжээгээр бэшэ, харин ерээдүйн эрилтэ хэрэглэмжэнүүдээр хэмжэхэ шухала гэжэ ажабайдал харуулна.

Шэнэ, арбан хоёрдохи табан жэл үйлэдбэри дээрэ шанарай талаар гүнзэгы ехэ хубилалтануудай эхи табижа, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ шиидхэхы хубилалтын табан жэл, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл манай бүхы хүдэлмэриин шухала шэглэл болохо ёһотой. Эрдэм, техникын хүгжэлтэ үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр шэнэдхэн хубилгалгын эршэ дэлисэ тухай ойлгомжые үндэһөөрнь хубилгадаг байна гэжэ Г. В. Романов тэмдэглээ. Урдандаа хэдэн арбаад жэлдэ хэгдэдэг байһан юумэ мүнөө хэдэхэн жэл соо бэелүүлхэ шухала.

Ажахы эрхилэлгые, экономико түсэблэлгые, хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулгын асуудалнуудта КПСС-эй ЦК гол анхаралаа хандуулна. Һүүлэй жэлнүүдтэ арадай ажахын байгуулалтада горитой ехэ хубилалтанууд болоо. Энэнь нэн түрүүн үйлэдбэриин ба эрдэмэй-үйлэдбэриин үргэн ехэ нэгэдэлнүүдые байгуулгатай нягта холбоотой байна.

Түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсые 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгүүдые 0.5 процентээр хямдаруулха гээшэ энэ жэлдэ абтаһан уялгануудай үндэһэ һууринь болоно. Энээнһээ ороһон бүхы мүнгэ зөөри болон нөөсэнүүд хүн зоной ажаллаха эрхэ байдалые, ажаһуудалые, медицинскэ хангалгые, байрын гэрнүүдые барилгые һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн ушар совет хүнүүдэй һуудал байдал тухайда партиин хандуулдаг анхарал орогдолгын шэнэ гэршэ жэшээ болоно.

Социалис демократиие залан сэхээр хүгжөөлгэ, гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ олониитые үргэнөөр хабаадуулга хэдаа совет политическэ байгуулалтые хүгжөөлгын гол шэглэл болоно гэжэ Г. В. Романов тэмдэглээ. Арад зонтой зүбшэхэ гээшэ манай ажабайдалай гол ёһон мүн. Ажалша коллективүүд тухай һая батлагдан абтаһан хуули, юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха тухай бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан КПСС-эй ЦК-гай проект энээнэй тодо гэршэ жэшээ болоно.

«Унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүгэгхэ, жаяг журамаа һайжаруулха, хаа хаанагүй эмхидхэлэй ёһо гуримые бэхижүүлхэ» гэһэн Ленинэй захяа заабарида парти үнэн сэхэ байна.

Эдэ шэглэлнүүдээр ехэ юумэн хэгдээ. Гэбэшье жаяг журамаа һайжаруулха гээшэ үдэр бүри бэелүүлэгдэхэ зорилго болоно, тэрэ социальна байдалай бүхы шатануудта —нэгэ хүнһөө эхилээд бүхы общество хүрэтэр, бүхы үйлэдбэри дээрэ —хүдэлмэришэнһөө эхилээд, министр хүрэтэр экономическа, захиргаанай ба хүмүүжүүлгын бии байгаа бүхы хэрэгсэлнүүдээр шиидхэгдэхэ ёһотой.

Саашадаа гадаадын политикын зарим асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгануудые бэелүүлжэ байхадань, Советскэ Союз эб найрамдалай хуби заяанай түлөө үндэр ехэ харюусалгатай байлгын мэдэрэлээр нэбтэрһэн түүхэтэ удха шанартай бүлэг үүсхэлнүүдые гаргана гэжэ тэрэ хэлээ. Эб найрамдалые бэхижүүлгын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлалгын, бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбооe хүгжөөлгын политика КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй политическэ бусад документнүүд соо тодоор найруулагданхай.

СССР-эй бүхы һунгагшадта, эрхэтэдтэ КПСС-эй ЦК-гай Хандалга дотор тодорхойлогдоһон политическэ программа манай Эхэ ороной экономическа ба оборонно хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха, дэлхэй дээрэ эб найрамдалые сахин хамгаалха зорилготой байна гэжэ Г. В. Романов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

(ТАСС).

СААШАНХИ АМЖАЛТАНУУДАА БАТАДХАН ХҮГЖӨӨХЭ

Һунгагшад В. В. ГРИШИНТЭЙ уулзаба

Перовско һунгуулиин округой һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Виктор Васильевич Гришинтэй февралиин 25-да Москвада уулзаба.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна депогой электровозой машинист А. В. Брыксин В. В. Гришинэй ажаябадал тухай хөөрэхэ зуураа мартын 4-нэй һунгалтын үдэр коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан байгаа.

Партиин Центральна Комитедэй февралиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэриие, Константин Устинович Черненкые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретаряар һунгаһыень москвагайхид, бүхы совет хүнүүдтэл адли, сэдьхэлээ ханангяар угтаба гэжэ үгэ хэлэгшэд Коммунис партиин дотоодын болон гадаадын сэсэн мэргэн политикые, КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой олон янзын, үрэ түгэс ажал ябуулгые халуунаар һайшаан дэмжэхэдээ тэмдэглэбэ.

Суглаарагшадта халуун дулаанаар угтагдажа В. Г. Гришин үгэ хэлээ. Тэрэ һунгагшадые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалһан байна. Намда олгогдоһон этигэл найдалые совет арадые Ленинэй зааһан замаар, Агуухэ Октябриин замаар бата найдамтайгаар хүтэлжэ ябадаг манай алдарта Коммунис партида бүрин хабаатай гэжэ тоолоноб гээд депутадта кандидат хэлэбэ.

Партиин XXV болон XXVI съезднүүдэй тодорхойлһон КПСС-эй политическэ хараа шэглэл КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин ба декабриин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор уг залгамжалан үргэлжэлүүлэгдэһэн, хүгжөөгдэһэн байна. Хүгжэлтэ түгэс социализмые али бүхы талаарнь нарижуулан һайжаруулха гэһэн хараа шэглэлые парти залан сэхээр бэелүүлнэ. Партиин энэ хараа шэглэл Юрий Владимирович Андроповой нэрэтэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин тушаалда тэрэнэй хэһэн эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгатай нягта холбоотой байна. Ю. В. Андроповой сагһаа урид наһа барална—совет арадта, манай партида айхабтар ехэ гээлтэ болобо. Ленинскэ партиин ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, дүлэтэ патриот ленинец, эб найрамдагай ба коммунизмын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ наһа бараба.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин 13-да ээлжээтэ бэшэ Пленум боложо, манай арадай үнэн хүбүүн, ленинскэ партиин ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, нугаршагүй марксист-ленинец, бэлигтэй эмхидхэгшэ, КПСС-эй политикые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэ Константин Устинович Черненкые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретаряар нэгэн дуугаар һунгаһан байгаа.

Һунгалтануудай хоорондохи үе соо партиин хүтэлбэри доро совет арад оронойнгоо экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ ехэ амжалта туйлаһан байна гэжэ В. В. Гришин тэмдэглээ, 1983 ондо үндэр үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Экономическа хүгжэлтын эршэ дэлисэ ургаа, индустриин гол һалбаринууд урагшаа дабшаа, транспортын ажал хэрэг һайжаржа байна. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухайда парти саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулна, эрхим шанартай продуктнуудаар хүн зоной эрилтые гүйсэд дүүрэнээр хангана. Арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ. Һүүлшын һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн жэлнүүдтэ эрдэм, гэгээрэл, соёл саашадаа хүгжөөгдөө.

Арадай ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэлые эмхидхэн, КПСС-эй ЦК гол шухала асуудалнуудта хододоо анхаралаа хандуулдаг, КПСС-эй XXVI съездын тодорхойлһон экономическа политикые зохёохы ёһоор хүгжөөдэг байна. Энэ жэлэй арадай ажахын түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ манай гол зорилго болоно. Тэрэнэй дүнгүүд манай ороной ямар амжалтануудтайгаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы шатада хүрэжэ ерэхэ байһые тодорхойлжо юм.

Манай партиин дотоодын политика эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн тэрэнэй уласхоорондын ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой байна гэжэ үгэ хэлэгшэ саашадаа мэдүүлбэ. Уласхоорондын орёо түгшүүритэй эрхэ байдалда ажаһуунабди Империализм дэлхэй дээрэхи байдалые улам орёо түгшүүритэй болгоно, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае таһагдуулна, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые улам дэбэргэнэ гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй үйлэ хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ. Тэрэнэй политикын ээрхэг түримхэй байлга эрид ургаа.

Эб найрамдал болон хүгжэлтэ дэбжэлтын дайсадай харата ябуулгануудаа үргэдхэжэ байгаашье һаань, парти болон арадай нэгэдэлые, экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые, агуухэ Ленинэй хэрэгэй илан мандаха байһанда совет хүнүүдэй этигэл найдалые манай орон батадхан бэхижүүлнэ. Бүхы совет арадтал адли, Москвагай ажалшад партиин дотоодын болон гадаадын политикые бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэдэг юм.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай хоорондохи үе соо городской партийна организациин хүтэлбэри доро Москвагай ажалшад КПСС-эй экономическа ба социальна политика бэелүүлхын түлөө, партиин XXVI съездын, тэрэнэй Центральна Комитедэй удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Москвагай экономическа ба социальна комплексно хүгжэлтын түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Промышленностиин талаар арбадахи болон арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбүүд болзорһоо урид дүүргэгдээ.

Энэ табан жэлдэ москвагайхидай туйлаһан амжалтанууд тухай хэлэхэдээ, В. В. Гришин дутуу дунданууд гол анхаралаа хандуулба. Үйлэдбэриин ба эрдэм-техникын хүсые хангалтагүйгөөр хэрэглэлгэ, экономикые хүгжэлтын замда яаха аргагүй удаанаар гаргалга, зарим предприятинуудай тогтуурингүй хүдэлмэри эдэ дутуу дундануудай гол зүйлнүүдынь болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Урдынхидал мэтэ манай экономикын үндэһэ һуури болохо промышленностьда гол анхаралаа хандуулха байнабди гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсые 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,5 процентээр хямдаруулха гэжэ абтаһан уялганууд дотор хараалагдана.

Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые саашадань хурдадхахын тула эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэриин ниитэ хэмжээе, шанарые, тэдээнэй ашаг үрые нилээд дээшэлүүлхэ, арадай ажахыда эрдэм, техникын туйлалтануудые һайнаар хэрэглэхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленум зааба. Транспортын асуудалые залан сэхээр шиидхэхэ гэһэн зорилго Москвагай коммунистнуудай, ажалшадай урда табигдана. Капитальна барилгын талаар бага бэшэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй. Түсэблэлгэ болон хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулһанай, хүдэлмэриин эмхидхэлые дээшэлүүлһэнэй, жаяг журам болон кадрнуудай харюусалгые бэхижүүлһэнэй, олониитын зохёохы үүсхэл эдэбхиие хүгжөөһэнэй, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр ниислэл хотын экономико хүгжөөлгын бүхы асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ аргатай, шиидхэгдэхэшье ёһотой.

Ниислэл хотын партийна организацинууд москвагайхидта политическэ гүнзэгы мэдэрэл хүмүүжүүлхэ, партиин политикые бултанай ойлгохыень туйлаха, энээнэй үндэһөөр харюусалга, жаяг журам, дутуу дундануудта эбсэшэгүй байлга, эмхидхэл, үүсхэл эдэбхи, бүтэмжэтэй һайнаар ажаллалга гэхэ мэтын шэнжэ шанарнуудые ажалшадта хүмүүжүүлхэ уялгатай гэжэ үгэ хэлэгшэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин асуудалнуудта тогтоходоо тэмдэглэбэ. Гэхэ зуура албан хойрог ябадалтай, ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандалгатай, һали-були ябадалтай тэмсэлээ шангадхаха шухала. Залуушуулай, ургэжа ябаа үетэнэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Манай ороной амжалта туйлалтануудые КПСС-эй олон янзын ажал ябуулгатай совет хүнүүд нягтаар холбодог байна гэжэ В. В. Гришин үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Манай парти болон арадай бата нэгэдэлтэй байһые, Ленинэй зааһан замаар тэдэнэй хэлбэришэгүйгөөр дабшаха, коммунис байгуулалтада шэнэ амжалтануудые туйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй байһыень СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын шэнэ хүсэтэйгөөр харуулха байһаниинь дамжаггүй.

(ТАСС).

...лай бүтээсын ...э процент

...э олониитын зохёохы эдэбхи үүсхэл хүг... манай саашанхи «хүгжэлтын гол нөөсэнүү... гэжэ партиин ЦК-гай декабриин (1983 он) ... онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ тон зүб. ...радай ажахын һалбари бүхэндэ бата бэхи ...хническэ үндэһэ һууриин табигдаад, ... болон технологиин нэбтэрүүлэгдээд, ажа...хэ байдалай тогтоогдоод байхада, бүхы юу...эй ажалдаа ямараар хандадагһаа, мэргэжэ...һанһаа, һүүлэй һүүлдэ тэрэнэй хэр эдэбхи ... харюусалгатайгаар хандадагһаа дулдыда...уу. Тиимэһээ ажалша хүнэй хүсэл оролдол...эрүү ажалаар лэ гүрэнэй түсэбтэ даабарп...е дүүргэгдэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүр...ай ха юм. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай де... он), февралиин (1984 он) Пленумүүдэй ма...рти болон правительствын һүүлэй үедэ аб...ууд дотор эли тодоор заагданхай.

...рүүндэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ ...а ерэнэ. Тиихэдээ хараалагдаһан түсэб...ргэхэ бэшэ, харин тэрэнээ үлүүлэн дүүр...гдэнэ. «Ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур, ...эбэл, 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продук...үнэ сэн 0,5 процентээр нэмэжэ хороохо...», ...эниие түсэбтэ нэмэлтэ болгон үгтэһэн пар...гэжэ сэгнэхэ ёһотой»,—гээд КПСС-эй ЦК... Пленум онсолон тэмдэглээ бэлэй.

...цент гээшэмнай ямар хэмжээтэйб? Манай ...икын хүгжэхэ бүри ажалай бүтээсэ дээшэ...аар абтадаг промышленна продукциин ху...тана. Жэшээнь, нэгэдэхи табан жэлэй тур...ленна продукциин ургалтын хахадынь ... абтадаг байгаа һаа, харин табадахи табан ...продент, наймадахида —73, арбадахи табан ...процентнь абтаһан байна бшуу. Тингэжэ нэ... «үнэ сэн» горитойгоор нэмээ. 1984 ондо ...э 1 процентээр дээшэлүүлбэл, Эхэ оромнай ...ард түхэригэй нэмэлтэ продукци абаха бо... һаа, ажалшадай ажабайдалай һайжарал...үүри болодог национальна доход хаража ... табан жэлдэ манай гүрэнэй бүхы нацио...й ургалтын 90 процентнь имагтал ажалай ...лүүлһэнэй ашаар туйлагдаха юм. Тиихэдээ ...э 1 процентээр ехэ болгобол, аяар 5,3 мил...оор национальна доходнай ургаха байна.

...хын һалбари бүхэндэ энэ ашаг үрэнь элдэб ...нь, ороноймнай энергетигүүд 1 процентээр ...үтээсэ үлүүлэн дээшэлүүлбэл, 14,7 милли...элшэ хүсэ нэмээжэ абаха гү, үгышье һаа, ...ллогиод нэмэлтэ 6,2 миллион тонно нефть ... байна гээшэ. Гансал һалбари бэшэ, харин ...ктив бүхэн энээнһээ ямар ехэ ашаг олзо аба...ион тодорхойлжо болоно бшуу.

...публикын ажалшадай 1984 оной социалис ...ор энэ талаар тодорхой мүрнүүд бэшэгдэн...эдэ, промышленностьда ажалай бүтээсые ...дуур 1 процентээр дээшэлүүлбэл, 16 мил...э түхэригэй продукци нэмэжэ абтаха зэргэ...һаа, капитальна барилгада 3,5 миллион тү...га-хабсаралгын хүдэлмэри нэмээжэ хэгдэхэ

...мнай районууд, промышленна предприя...игын болон транспортын эмхинүүд, колхоз ...уд, агропромышленна нэгэдэлнүүд, өөһэ... боломжонуудые тоолоожо үзөөд, энэ талаар ...лануудые абаһан байха юм.

...аагтын районой хүдөө ажахын ажалшад ...ур ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар ... түхэригэй продукци гаргаха гэжэ уялга ...йлэдбэрилэгдэн гаргагдаһан продукциин өө...ые доошолуулһанай аргаар 169,8 мянган тү...ита хэхэ гү, али эды шэнээн продукци нэ... гээд уялганууд доторнь бэшээтэй.

...жэшээнүүдые Тимлюйн цементын заводой, ...ам-молибденэй комбинадай, Харанхын пла...руднигай, Улаан-Үдын нарин сэмбын комби...рэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ ...нии районой Үдын совхозой болон бусад ...нуудай ажабайдалһаа эли тодоор харуулжа

...һээ ажалша коллектив бүхэн мүнөө үедэ ...оторой арга боломжонуудые, хэрэглэгдээгүй ... гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, элирүүлхэ, тиигээд ... дүүрэнээр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые хараал... 1984 оной түсэбтэ даабаринууд нилээд хү...йхаар хүлеэгдэнэ. Жэлэй түрүүшын һара...жэ, ажалай эмхидхэл ба журам һайжаруулха, ...лай бүтээсые дээшэлүүлгын түлөө эрилтэ ... бүхы ажалша хүн бүхэнэй харюусалга шан... шухала удха шанартай хэрэг мүн болоно.

...үтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэдэггүй ...уд республика доторнай олон байһан зан..., нёдондо жэлдэ аяар 31 предприяти гэхэ ... тоогойнь 16,9 процент энэ талаар түсэбтэ ...ургэжэ шадаагүй. Энэмнай нилээд ехэ хо...р болоо. Юуб гэхэдэ, ажалай бүтээсын ха... хэмжээндээ хүрөөгүй дээрэһээ аяар 22,4 ...эригэй продукци дутуу гаргагдаһан байха ...илай гансал тоогой талаар ха юм. Харин тэдэ ...элдэб янзын хэрэгсэлнүүд, түлишэ болон ...ые бусад предприятинуудай саг соогоо абаа...имар ехэ хохидол бодото дээрээ ушаруулаг...

...варь соо аяар 53 предприяти ажалай бүтээ...хэ түсэбөө дүүргээгүй байха юм. Тэдэнэй ...ский ключ» карьер, Элхиин авто-заһабарил... Забайкаллес» нэгэдэлэй 8 леспромхоз, «Бур... нэгэдэл болон бусад ороно.

...хэбэл, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө ...ектив бүхэн заатагүй дүүргэхэ ёһотой. Энэ ...йшье, бэлэн бэшэшье асуудалые амжалта...дхэхэ хэрэгтэ гансашье партийна, совет бо...зай организацинуудай бэшэ, харин ажахын ... хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы мэргэжэлтэдэй ...лго, зохёохы ажал, эдэбхи үүсхэл сүм зорюу...шартай. Илангаяа, инженернүүд, эконо...эрдэмтэд энэ хэрэгтэ хам оролсохо болоно. ... тэдэнэй хабаадалгагүйгөөр, жэшээнь, ...ай үндэһэ баримтатай нормонуудые гү, али ...сооной бригадна гурим хэрэглэхэ, үгышье ... болон материалай гаргашын норматив ...эдэм, техникын шэнэ туйлалтануудые да...иха гэхэ мэтэ ябуулгануудые бэелүүлхэнь ...у.

...ар социалис мүрысөө улам ашa үрэтэй...рхой дүнгүүдые туйлахаар эрхилхэ тон ...үрысөөнэй дүнгүүдые гаргахада, заата... бүтээсын дээшэлэлгэ, продукциин шанар ...раада абтаха болоно.

...алай хүдэлмэрилэгшэд эндэ ехэ туһа нэ...улха байна бшуу. Пропагандист, агитатор, ...атор һайнаар бэлдээд, хэрэгтэй тоо ...итануудые олоод, ооһэдынгөө үйлэдбэриин ...тай тааралдуулан, энэ хүдэлөөнэй уг удхые ...оор хөөрэжэ үгэхэ, хүн бүхэнэй өөрынгөө ...донь туһалха ёһотой гээшэ. Гүрэнэй ба ... түсэбүүдэй, социалис уялгануудай хэр ... байһан тухай саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха

...е мэдэһээр, ажалай бүтээсые түсэбһөө га... процентээр дээшэлүүлхэ гээшэ бэлэн бэшэ ...эһээ эндэ эмхидхэлэй, инженерно-техническэ ... сурталай-ойлгууламжын хүдэлмэриин бүхы ...уд гүйсэд хэрэглэгдэхэ ёһтой ха юм.

...МИНАР ҮНГЭРБЭ

...икымнай Журналистнуудай холбоондо районнуудэй фотокорреспондентнүүдэй семинар үн...

...та хабаадагшадай урда партиин обкомой хэблэ...ые даагша Ц. Б. Цырендоржиев, «Правда Бу...етын редакторай орлогшо П. Л. Натаев болон ... хэлээ. Районно газетэнүүд түхэл шэмэг...рээ ямараар гарадаг бэ, тэрэнииень сааша...аруулхын тулада юу хараалалтайб гэһэн шэн...ээсэл республикын Госкомиздадай инженер ...аровская хээ.

...арай хэшээлнүүдые «Правда Бурятии», «Бу...ин» газетэнүүдэй фотокорреспондентнүүд Ц. Б. ...пов, С. Ц. Балдуев, ТАСС-ай фотокорреспондент ...атвиевский гэгшэд хүтэлбэрилөө.

Ц. ДУГАРОВ.

КПСС-эй ЦК-гай ДЕКАБРИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ЭЛСҮҮЛЭН

Байгша он манай совхозой ажалшадта онсо ехэ удха шанартай жэл болоно. Эндэмнай гүрэнэй түрүүшын хүдөө ажахын предприятиин эмхидхэгдэһэнһээ хойшо 50 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэнь.

Энэ һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха, үйлэдбэриингөө бүхы үрэ дүнгүүдые һайжаруулха, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бодото хубитаяа оруулха ёһотойбди гэжэ совхозой бүхы ажалшад ойлгоно. Ажахын фермэ, бригада, участок бүхэндэ хүдэлжэ байһан хүнүүд өөһэд өөһэдынгөө арга боломжонуудые элирүүлжэ, тэдэнээ гүйсэд хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Жэлэй эхээр болоһон суглаануудта дээрэ коллектив бүхэн тодорхой, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна.

Тэдэнэй үндэһөөр ажахында бүхыдэнь бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлообди. Жэшээлхэдэ, байгша ондо тарялангай гектар бүриһөө 15 центнерһээ бага бэшэ тарая, 200 центнер овощ ургуулжа абаха. Бүхыдэнь 71 мянган центнер ороохо, 3700 центнер овощ суглуулха, тэрэнэйнгээ 18 мянган центнер тарая, 3200 центнер овощ гүрэндэ худалдаха ёһотойбди. Мүн үнгэрһэн жэлэйхиһээ һүргүүл ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гү, али сабшалангай гектар бүриһөө 16 центнер ургаса хуряажа, бүхыдэнь 27 мянган центнер үбһэ сомоожо абаха, мүн 9200 тонно силос, 3800 тонно сенаж хараалhалһан.

Мал ажалай бүхы һалбаринуудта баһал ехэ хүгжэлтэ, ургалтанууд туйлагдаха ёһотой. Энээн тушаа хэдэн гол тоонуудые дурдая. Совхозой малшад 1984 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2300 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, хамтадаа 14 мянган центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ, үхэр бүхэниие 350 килограмм, хонин бүхэниие 38—40 килограмм шэгнүүрээр шахажа тушаагаад, бүхыдэнь 3200 центнер мяха, мүн 825 центнер нооһо гүрэндөө худалдаха гэһэн зорилго урдаа табина.

Абаһан уялгануудайнгаа миил сааран дээрэ хооһон тоонууд болсод үлэшэхэгүйн тула тэрэнээ хайшан гэжэ бэелүүлхэ болонобибди, ямар арга боломжонууд манда бииб? Эдэ асуудалнууд мүнөө совхозой директиин, парткомой, профкомой, отделенинүүдэй коллективүүдэй, мүн хүтэлбэрилэгшэ, мэргэжэлтэ болон хүдэлмэришэн бүхэнэй ухаан бодолые, һанаа сэдьхэлые эзэлнэ гэшэ.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ гандуу уларилтай байжа, зарим жэлдэ газарайнгаа үгэжэ шадаха юумын хахадыньшье абажа бирадаггүй байгаабди. Теэд сагай уларил муу байба гэһэн шалтагаание хэды болотор урдаа бариха зонбибди, хүрөө бэшэ юм гү гэһэн асуудал эрхэ бэшэ гарана.

Эгээл тиимэһээ энэ жэлдэ илангаяа сабшалангай газарые яажашье һаань уһалдаг болохо хэрэгтэ гол анхарал хандуулха, энээн тушаа бүхы арга бэдэрхэ гэжэ шиидээбди. Манайда 2000 гектар сабшалан бии гэжэ тоологдоно. Уһагүй дээрэһээнь тэрэнэй хахадынь шахуу жэл бүхэндэ хатажа сабшагдахаяа болишонхой гү, али гектарай миил 5—6 центнер ургаса үгэнэ. Энэ жэлдэ хоёр километр хахадай газарта шэнэ хангаб малтажа, Түгнэ, Хонхоло хоёр голые холбоод, уһыень Сагаан-Нуур гэжэ сөөрэмдэ ехээр суглуулха, хабартаа тэрэнээ табижа, Худайн, Боомой оройдоо ундалуулагдадаггүй байһан 462 гектар сабшалангые гурба дахин уһалха гэжэ шиидэбэбди. Тингэжэ шадаа һаа, адагынь 10 гаран мянган центнер үбһэ ногоо нэмэжэ абаха аргатай болонобди. Мүнөө тэндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг хэрэгжүүлэгдэжэ байнхай.

Хоёрдохи шухала асуудал гэхэдэ, үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болохоһоо гадна тэрэнэй шанарые һайжаруулха, малда олон янзын, шэмэ ехэтэй, бүйлуулагдаһан тэжээл эдюулдэг болгохо гэжэ тоолонобди. Иланга намаршаг тээ, үбэлэй эхеэр хээрын бэлшээриин эдисэ муутай болоходо, малай ашаг шэмэ доошолдог, тиимэһээ үнеэдтэ, шахамал малда, хурьгадта болон эхэ хонидто нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулэгдэхэ болоно. Энээние хараада абажа, бидэ мүнөө жэлдэ 300 гектарта донник эртэ тараад, июниин 20-доор сабшажа хэрэглээд, малда эдюулжэ, ногоон гурил болгохо зорилготойбди. Урдань байһан АВМ-0,65 түхеэрэлгэдээ нэмэжүүлэн нэгэ АВМ-1,5 агрегат нэмэжэ тодхообди. Тингэжэ сезон соо 1600—1800 тонно витаминтай ногоон гурил бэлэдхэжэ, тэрэниие һаалиин малда, тугалда, хурьгадта хүсэд рационоор эдюулхэ аргатай болохобди. Тэрэшэлэн манайда суудхын 25—30 тонно холимог тэжээл бүйлуулдаг цех бии. Тус цехэй жэлэй эхэнһээ сагта һаадаггүй хүдэлхэ түлөөр һүүлэй үедэ шэнэ тэригүүдэй зэргэ хороожо, орондонь ешмээн, обёос эхээр таридаг болообди. Ёһоор мон, бүйлуулха шэмэтэй тэжээл болгохо, ехэ баялиг ургаса сабшажа, силос, сенаж,

Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэй һү шэмэ хараа байса дээшэлүүлэгдээ гэжэ хэлэхээр. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ Түгнын түбэй фермынхид (даагшань М. Ц. Тыкшеева) үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2482 килограмм һү һаажа, сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые 129 процент дүүргээ һэн. Үнгэрһэн январь һарадашье бүхы ажахы, район соогоо эгээн ехэ гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 220 килограмм һү абаа. Фермын түрүү һаалишан П. К. Масикова үнеэн бүриһөө 3043 килограмм, тиихэдэ эндэхи бэрхэ һаалишад А. Я. Константинова, А. Т. Лоскутникова гэгшэд тус тустаа 2700—2741 килограмм һү һааһан байна.

Урдандаа гээгдэнги гэжэ тоотой байһан Бэрээнэй МТФ-гэй коллектив (даагшань Н. Л. Бурлакова) үнеэн бүриһөө түрүүшынхеэ 2174 килограмм һү һаажа урагшаа горитой алхам хэбэ.

Иигээд ерэхэдээ бүри мүнөө жэлдэ бүхы ажахыгаараа үнеэн бүриһөө 2500 килограммай, олохон һаалишаднай 3000 килограммай хилэ дабаха гүйсэд аргатай байһые эдэ үрэ дүнгүүд гэршэлнэ.

Үнеэдэй һү шэмые үшөө дээшэлүүлхын тула ямар юумэндэ гол анхарал хандуулнабибди. Дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, бидэ түбхын түрүүн үнеэдтэ бүхы шэмэ шанараарнь, шухала бодосуудаарнь тэнсүүлэгдэһэн янза бүриин тэжээл эдюулхые оролдонобди. Мүнөө үнеэн бүхэндэ сүүдхын 10,5 единицын хэмжээнэй хоол үгтэдэг. Хоёрдохёор, шэнэ тугаллаха гунжадай тусхай бүлэг бии болгожо, тэдэнээ дүршэлтэй бэрхэ малшад Д. Г. Гомбоев, Г. И. Горобец гэгшэдтэ даагаабди. Эндэ 134 үхэр суглуулагданхай. Эдэ малшадай зорилго юуб гэхэдэ, гунжадые һайнаар бэлдэжэ тугаллуулаад, бүхы заабариин ёһоор эдеэлүүлжэ һаана. Тэдэнэй тус бүридэ үдэрэй 11,5—12 килограмм һү үгэдэг болоходонь, һаалишадта дамжуулна. Тиихэдээ бидэ шэнэ түрэһэн гунжадые һаалишадта 2—3 толгойгоор хубаажа үгэдэггүй, харин 15—20 гунжадай шэнэ бүлэгүүд болгожо, нэгэ һаалишанда үгэнэбди. Иигэжэ бүхы фермын мал һү шэмынгээ зэргээр адлирхуу, булта машинаар һаагдадаг болоно бшуу.

Үсхэбэридэ табигдаха, мүн мяхандашье тушаагдаха тугалнуудые нарайһаань һайн түлжүүлхэ, түргэн томо болгохо хэрэгтэ тус фермэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Тугалай тусхай байрын багадаһан дээрэһээнь хуушан овощехранилищиие һэльбэн шэнэлээд, досоонь дундылэгдэһэн, заабһартай шала дэбдижэ, уһа оруулха, тэжээл хубаарилжа үгэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхоод, тэндээ 200 гаран тугал байлганабди. Газар доро түхеэрэгдэһэн энэ байрада нарай мал деерахагүй. хүйтэ абахагүй байна. Энээнэй ашаар нёдондо Түгнын фермынхид зуун үнеэн бүхэнһөө 107 тугал абажа түлжүүлээ. Эндэ техник-үрэжүүлэгшэ Е. Д. Шаповалова ехэ габьяатай.

Тус коллективэй туйлаһан зарим тэды амжалтада шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ, тус фермые олон жэлдэ хүтэлбэрилһэн, мүнөө отделениие эрхилэгшээр дэбжүүлэгдэһэн коммунист Д. О. Батуевай хубита бага бэшэ. Эбтэй эетэй нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэй, урдахи зорилгоёо һайн ойлгожо, булта харюусалга ехэтэйгээр хүдэлдэг хүнүүд лэ ехэ юумэ бүтээжэ шадаха гэжэ элитээр харагдана.

Хэдэн жэлэй саана манай совхоз хонин ажалаа томодхожо, тусхай цех болгоо юм. Боомой отделенидэ бүхы 20 шахуу мянган хонин һүрэг, тэрэ тоодо 8,1 мянган эхэ хонид суглуулагданхай. Энэ һалбариие нэгэ тээшэнь томодхоһонойнмай ашаар хонишодой бригаданууды һайн кадрнуудаар бэхижүүлхэ, ажалай эмхидхэлые гүримшүүлхэ, үбһэ тэжээлээр хангалгые һайжаруулха арга олгоо.

Хонидые, хурьгадые шэмэтэй үбһөөр гэ хүсэд хангаа һаа, энэ һалбариһаа ашаг үрэ абтаха гэжэ хэлсэдэг ааб даа. Теэд манайда үбһэн ходо дуталдана. Хонидто гансал талха тарая, һолоомо эдюулээд байхагүй ха юмши. Тиимэһээ Боом тосхондо хонидой эдихэ тэжээл буйлуулха цех түхеэрээбди. Эндэ үйрүүлэгдэһэн талхэ тарянай зүйл, хэршэгдэһэн һолоомон, нарһанай шэлбүүпэнэй гү, али ногооной гурил, минеральна зүйлнүүд, дабһан, уһан гэхэ мэтэ хүү худхагдаад шанагдана. Тэрэниие халуухан зандань хонидой отаранuудта зөөнэбди. Үдэр бүри 18—20, тонно тиимэ тэжээл буйлуулагдажа, илангаяа жэжэ түлгэнүүдтэ, эхэ хонидтошье эдюулэгдэдэг. Гадна Түгнэдэ гидропонно аргаар ногоо ургуулха, тэжээлэй хатаамал брикет (лепёшко) бариха цех бии болгообди. Эндэ баһал сүүдхын 3 центнер гидропонно ногоон ургуулагдажа, 1,5—2 центнер брикет бэлдэгдээд, нарай тугалда, хурьгадта эдюулэгдэхээр, фермэ, отаранuудта хубаагдана.

Эдэ бүгэдын ашаар нарай малай гарзалалга эрид хороогдоо. Нёдондо түрүү хонишод С. И. Петров, М. Ц. Цыбикдоржиев гэгшэд зуун хонин бүриһөө 100—102 хурьга түлжүүлээ. Үнинэй хонишод Баир Дугаржапов, Александр Жигжитов гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьга томо болгоо.

Үнгэрһэн жэлдэ хонишодой олохон бригада хамтын подрядаар хүдэлжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Б. Дугаржаповай бригадынхид өөһэдынгөө хүсөөр 800 центнер үбһэ, зелёнко бэлэдхэһэн, хурьга түлжүүлхэ түсэб, уялгаяа дүүргэжэ, хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалаа һэн.

Гэбэшье хамтын подряд хэрэглэдэг хонишодой багахан бригада бүхэн өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гүйсэд аргатай ааб даа. Теэд тэдэндэ морин косилка, тармуур гэхэ мэтэ дуталдана. Һүүлэй үедэ тиимэ техникэ ёһоор гаргагдахаяа болишоо. Үнэндөө, багахан газартай жэжэ бригаданuудта хүсэ ехэтэй техникэ хэрэглэхэдэ үлүү гаргашатай болошоно бшуу.

Үшөө нэгэ шухала асуудал юуб гэхэдэ, һургуулиин һурагшадые хонишодой, механизаторнуудай мэргэжэлдэ һургаха, ерээдүйн кадрнуудые бэлдэхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай проект дотор онсо анхарал хандуулагдана. Теэд эндэхи һургуулида һурагшадай ажалай хэшээлдэ хэрэгтэй трактор машинадань бензин, дизельнэ түлишэ гэхэ мэтэ үгтэхээ богишонхой. Хүдэлмэриин түрүү онол арга техникэгүйгөөр һурагшадай ажалай хэшээлые яажа зүбөөр үнгэргэхэ, тэдэниие хайшан гээд хүдөө ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэбши. Аргагүйл даа.

Эдэ бүхы асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ шухала гэжэ һанагдана.

Мүнөө совхоздо хонидой түл абалга, һаяшаг эхилээд, яһала муу бэшээр ябажа байна. Һүүлэй мэдээгээр 2000 гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Ахалагша хонишод Ц. Дашинимаева, С. Петров гэгшэдэй бригадада бүхы эхэ хонидойнь хахадынь шахуу түрөөд, эгээл олон хурьган абтанхай.

Үнгэрһэн жэлдэ 8 мянга шахуу гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 89 хурьга абаһан аад, оройдоол 76-ень томо болгожо шадаа һэмди. Байгша ондо тиимэ юумэн тохёолдохо ёһогүй. Зуун эхэ хонин бүхэнһөө 88—90 хурьга түлжүүлхын түлөө тэмсэхэ зэргэтэйбди. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ зуун үнеэн бүхэнһөө 90-һээ үсөөн бэшэ тугал абаха, томо ехэ гахай бүхэнһөө 12 поршоонхо түлжүүлхэ гэжэ социалис уялганууд соопоо бэшэнхэйбди. Январь һарада, февралиин эхеэршье һүн яһала горитой һаагдажа байна. Үдэр бүри 42—43 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдана. Энэмнай нёдондонойхиһоо 4—5 центнерээр ехэ болоно.

Ажахын бүхы үйлэдбэридэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха, хамаг юумэндээ алмалта, арьбалалта хэхын тула, хүн зоной дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын, ойлгуулламжын хүдэлмэри бүри ашаг үрэтэйгөөр ябуулха болонобди.

В. РЫЧКОВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой директор.

ЭРХИМЛЭГШЭД ТОД[О]

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай Буряадай областной совет нютагай мэдэлэй предприятинуудай хоорондын социалис мүрысөөнэй 1983 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, иимэ предприятинуудые нэгэдэхи һуурида гараһанда тоолоожо, тэдэндэ үнэмшэлгэ нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха:

Буряадай АССР-эй түлишын промышленностиин предприятинууд сооһоо

Ивалгын леспромхозой коллективтэ. Продукци худалдаха түсэбөө 110 процент, нормативна сэбэр продукциин түсэбые 114,3 процент, модо зөөхэ түсэб 109,7, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 106,6, сэбэр олзын түсэб 188 процент дүүргэһэн байна.

Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын предприятинууд сооһоо

Улаан-Үдын нэгэдэхи пищеторгын ажахын тоосооото наймадахи магазинай коллективтэ. Рознично худалдаа наймаанай түсэб 102,6 процент дүүргэжэ, урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 8 процентээр дээшэлүүлһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,1 процент, сэбэр олзын түсэб 104,1 процент дүүргэһэн байна.

Улаан-Үдын горпромторгын ажахын тоосоогоор 56-дахи магазинай коллективтэ. Рознично худалдаа наймаанай түсэб 104,6 процент дүүргэжэ, урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 4,9 процентээр дээшэлүүлһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104,5, сэбэр олзын түсэб 100,8 процент дүүргэһэн байна.

Республикын оптово баазанууд сооһоо

«Роскультторг» баазын коллективтэ. Эд бараанай оптово эрьесын түсэбые 103,4 процент дүүргэжэ, урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 100,2 процент дээшэлүүлһэн, сэбэр олзын түсэб 110,6 процент дүүргэһэн байна.

Буряадай АССР-эй Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствын предприятинууд болон эмхи зургаанууд сооһоо

Республикын «Бурятводоканал» нэгэдэлэй коллективтэ. Городые уһаар хангалгын түсэб 106,8 процент, хэрэглэгдэһэн уһа урадхуулха түсэб 105,6 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 110,9 процент дүүргэһэн байна.

Буряадай АССР-эй Ажалшадай аж[аһуудалай] хангалгын министерствын пред[приятинууд сооһоо]

«Буряттелерадиобыттехника» н[эгэдэлэй коллективтэ].

Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмж[э] 111,5 процент дүүргэжэ, урда жэлэй 13,1 процент дээшэлүүлһэн, ажалай түсэб 113,8 процент дүүргэһэн бай[на].

Буряадай АССР-эй Нютагай министерствын предприяти[нууд сооһоо]

Уран һайханай зүйлнүүдэй ба гар заводой коллективтэ. Продукци ху[далдаха түсэб] процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүл[хэ] сэбэр олзо оруулха түсэб 100 проц[ент]

Хэблэлэй, полиграфиин ба наймаанай хэрэгүүдэй талаар Гүрэнэй комитедэй эмхи зур[гаанууд сооһоо]

Загарайн районой типографиин сэбэр продукциин түсэб 101,8 проц[ент] гадуур 789 түхэриг сэбэр олзо товарна продукциин гаргашые 4,6 байна.

Буряадай АССР-эй Эдеэ хоолой министерствын предприяти[нууд сооһоо]

Улаан-Үдын хилээмэнэй комбина[дай] дукци худалдаалгын хэмжээнэй түсэб бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,7 түсэб 113,4 процент дүүргэһэн бай[на].

Мүн тиихэдэ Хойто-Байгалай модо Улаан-Үдын горпромторгын ажахын газиней, Хойто-Байгалай районой хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай, графиин, Сэлэнгын хилээмэнэй хоёрдохи һуурида гараһанда тоолог[дожо] шанда хүртөө.

Баргажанай-Адагай район хооро[н]гын эмхи зургаанай, Хяагтын районой ниин коллективүүд гурбадахи мүнгэн

Тиихэдэ Хориин, Мухар-Шэбэрэй, графинуудай коллективүүд һайнаар лэгдээ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЭРХИМ УЛААН БУЛ[АН]

Үбэлэй наранай баруун урдахи хаданuудай саагуур шургахатай хамта үдэшын хүйтэн унажа, оршон тойрон сагаан тооһоор бушхажа эхилбэ. Энэ үедэ «Мир» колхозой Галбын һү һаалиин фермын үнеэдэй байранuудай модон үрхэнүүд сэнбүн болошоод, хүйтэн үбэлэй шэнжэ гэршэлнэ. Эндэхи улаан булангай үрхөөр бамбагар сагаан утаан бушхана, сонхоорнь электрын гал яларна.

Хуа тооһон соо үхибүүдэй хонгёо хурсахан абяан дуулдаад, һугадаа папка хабшуулһан багшатаяа бүлэг һурагшад фермэдэ хүрэжэ ерэбэ. Энэ хадаа Галбын дунда һургуулиин эхин классуудай һурагшад болоно. Тэдэнэй багша Ирина Найдановна Боросва энэ фермын улаан булангые даагшаар томилогдонхой юм. Тиимэһээ тэрэ харюусалгатай партиина даабарияа дүүргэхэеэ һурагшадаа дахуулаад ерэбэ бшуу.

Тэдэнэй улаан буланда ороходо, аятай дулаан, пеэшэнэйнь шэрэм дээрэ һүтэй сай халажа, хоншуу хангал татана. Ирина Найдановна ороһоор, хубсаһаяа тайлажа, дулаасахыень үхибүүдтэе дурадхаад, өөрөө папка сооһоо элдэб сааруһа гаргажа бэлдэнэ. Удаань мүрысөөнэй самбарта үлгөөтэй байһан хэдэн хуудаһа шэнээр һэлгэбэ, мүн шэнэ уряанууд болон плакадуудые үлгэбэ.

Юрэдөө, эндэхи улаан буланда ороходо, яһала һайнаар шэмэглэгдэнхэй. Мүрысөөнэй самбарта байгша малай үбэлжэлгын үедэ фермын хүдэлмэрилэгшэдэй абаһан социалис уялганууд, мүрысөөнэй дүримүүд, һарын болон арбан хоногой туршада туйлаһан дүнгүүд, хэнэй мүнөөдэр түрүүлжэ ябаһые харуулһан хуудаһан үлгөөтэй харагдана. Мүн лэ хажуудань фермын үдэрэй гурим, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин эдэбхитэдэй (партийна бүлэгэй, арадай хиналтын постын, депутадуудай бүлэгэй, комсомолой бүлэгэй бүридхэлнүүд агитатор болон политинформаторнуудай малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэ график, худалдаа наймаанай, медицинын, соёлой болон ажаһуудалай талаар малшадые хангаха график үлгөөтэй байха юм.

Уншагшын буланшье эндэ шэмэглэгдэнхэй. Эдэнэй эгээл дунда «Мартын 4-дэ — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта» гэһэн үгэнүүд аржытар бэшэгдэнхэй.

Үдэшын 7 саг багаар ажалаа дүүргэһэн һаалишад, тугалшад болон мал адуулагшад улаан булангдаа сугларжа эхилбэ. Бултанайнь сугларһан хойно Ирина Найда-

ЗАЛУУ КОММУНИСТ

Улаан-Үдын энергоучастогай электромонтер А. В. Телетнев халаанайнгаа түсэбтэ даабариие ходо үлүүлэн дүүргэдэг. Тэрэ эдэбхитэй уралан наржуулагша юм.

Эрхүүгэй түмэр замай транспортын инженернүүдэй институтда заочноор һурадаг. Энергоучастогай комсомолшууд организацинингаа секретаряар һунгаа һэн. Эндэ һаяхан КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Телетнев.

А. СУТУРИНАЙ фототекст.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАР[УУЛБА]

ГАРЗА ХОХИД[ОЛ] ХЭДЫ ГЭЭ[Д]

Үбэр-Тужада байратай Б. Д. Малатхаевай отарада түл абалгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Хоёр зуу гаран хурьгад эргэнэг хашаануудсоо бүлэг бүлэгөөрөө тэнжээгдэнэ. Бүришье олон хурьгад абтаһан аад, аяар ная гараниинь гарзада ороһон байба. Оройдоо долоон хоногой турша соо тохёолдоһон иимэ олон үхэлэй шалтагааниинь үшөө элирүүлэгдээгүй гэжэ, «Эрдэм» колхозой ветеринарна мэргэжэлтэдэй батадхаад, эрид шууд хэмжээнүүдые абаагүй байһаниинь гайхалтай. Гарзын ушар бүхэнэй шалтагааниие шэнжэлэн тодорхойлходо, эхэ хонин муу харууһалгаһаа боложо, тэнхээ тамиргүй байһан, тэрэшэлэн түрэхэ байха үедэнь, мүн хурьгалха сагтань тэжээлэй рацион буруугаар табигдаһан байгаа гэжэ элирнэ. Хара тарянай поли дээрэ намартаа ходо бэлшэһэн хонид саг үргэлжэ тээрэдэг байба. Мүнөөшье харахадамнай, кошарын нэгэ буланда тээрэһэн хорёод эхэ хонид хаалгатай харагдаба. Ушар юуб гэхэдэ, горитойгоор жэжэлэгдээгүй хара таря хобоо соо хэжэ үгэһэн байгаа. Хобоонууд соонь ороoһон мөнсогороороо харагдаха юм. Февралиин эхинһээ жара гаран хонид хурьгаа хаяа, тэрэшэлэн 16 эхэ хонид үхэһэн хурьгадые гаргаһан байна. Гарза үхэл энэ отарада үргэлжэлһөөр. Гэхэтэй хамта ажалай эмхидхэл һула гэжэ тэмдэглэлтэй. Түл абалгын түлэг дунда отаранuудта хүн зон дуталдана, мүнөөшье зарим бригаданuудта үшөөл сакманцигууд үгы байһаар.

— Харыт даа, манай сакманцик Виктор Ванчиков, душэ гаран хурьгадаа түлжүүлэн харууһалжа байхын орондо, адуулагшын үгы дээрэһээ тэрүү тэрэ хонидоо харюулжа ябана гээшэ. Ээлжээгээр ингэжэ манай сакманцигууд, хурьга абахын орондо, хонидоо адуулна ха юм, — гэжэ колхозой үнинэй хонишон В. Ц. Бизьяев гомдоно.

Энэ отарада мүн лэ үхэл гарзатай. Арбаад эхэ хонид хурьга халһан, гадна табан хонид үхэһэн хурьга гаргаһан байба. Үбһэ тэжээл та-

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

«МАГТААЛТА ТҮРҮҮ МАЛШАМНАЙ»

...Дайнай хойто жэлэй түрүүшын хабар һэн. Хоол хогшолой хэды хоморшье һаань, хүн зоной хүсэлэл дүүрэн хүдэлжэ байһан амгалан һайхан сагай эхин үе. Нагэтэ колхозой түрүүлэгшэ (тиихэ сагта Хөөрхэ нютагта «Манай ажал» гэжэ нэрэтэй колхоз байһан юм). Гунгар Шагдарович Шагдаров орожо ерэбэ. Ширап хүбүүнэй эсэгэ Цыбжит Хутановичтай хөөрэлдэһэнэй эсэстэ арбан зургаан наһатай хүбүүн тракторай курсада эльгээгдэхэ болобо. Тиигэжэл 1947 оной хабар мөөртэ трактораар газар хахалжа, ажалайнгаа намтар эхилһэн юм. Жэл үнгэрхэдэ, 1948 оной намар «Коммунар» комбайн жолоодохо шэнэ мэргэжэлэйнгээ шалгалта бариба. Он жэлнүүд үнгэрэн ошожо, олон ондоо трактор болон комбайнуудта хүдэлжэ, мэргэжэл шадабарияа улам дээшэлүүлэн, район соогоо түрүү механизаторнуудай зэргэдэ удангүй жагсаба.

1953 ондо томодхогдоһон дүрбэн колхозуудай хүрэнгын жасада гэжэ тусгаар таригдаһан талмайда тарияа хадалга эхилбэ. Эндэ комсомол хүбүүн Ширап Цыбжитов үнеэхил комбайнаараа бусадтай адлихан оролсожо, тэрэ намараа дүн хамта 750 га тарияа хадажа суурхаба.

Тэрэнэй хойто жэл 1954 ондо шэнэ ба боро газар элдүүрилхэ гэһэн түүхэтэ хүдэлөөнэй долгин эхилбэ. Партиин Хэжэнгын райком, мүн ВЛКСМ-эй райком бүхы комсомол-залуушуулые энэ ехэ хэрэгтэ элсүүлхэ гэһэн шиидхэбэри баталаа һэн. Хаа хаанагүй халуун ажал бурьялба! «Первое мая» гэжэ томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшэ Иосиф Филиппович Абрамов Ш. Цыбжитовые зүблөөндэ дуудажа, тэрэниие тракторно-тариан ажалай бригадир болгон томилһон гэшэ.

Удабашьегүй намар боложо, Ш. Цыбжитов Совет Армиин уялгата албанда татагдаа. Үетэн нүхэдһөө хэды жэлээр нилээд хойнотожо армида мордохонь ха юм. Ушарынь хадаа түрүү механизатораа алдаха дурагүй МТС-эй директор албанайнь болзорые али нэгэ аргаар хойшолуулдаг байгаа бшуу.

Албандашье байхадаа, тэрэ эрхимүүдэй тоодо ябаа. Нэгэнтэ бэшэ частиингаа командованиин зүгһөө магтаал һайшаалда хүртэһэн, мүн хэдэн удаа гэртээ айлшалжа ерэһэн байдаг.

Албанһаа табигдажа, нютагаа бусаба. Үни удаан сагта малшадай бригадираар, отделениие эрхилэгшээр, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилхы тушаалнуудта хододоо хүдэлбэ. Тиихэдэ эдэ жэлнүүдтэ эхин парторганизациин секретаряаршье һунгагдаһан намтартай. Тэрэ үе соогуураа нютагай болон аймагай Соведүүдтэ депутадаар һунгагдажа, олониитын ехэхэн найдабари, үүргэ даажа ябаһаниинь ехэ һайшаалтай юм гэжэ тусгаар дурдалтай.

Эдэ жэлнүүдтэ Эхэ оромнай нүхэр Ширап Хутанович Цыбжитовэй хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэжэ, хоёр удаа «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 30 жэлэй ойн баярай медаляар шагнаһан байна. «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ солотой. Мүн олон тоото грамота, үнэтэ бэлэгүүдые абаһаниинь үрэтэ ажалайнь гэршэнүүд мүн. Ингэжэ ниитын ажахые эрхилхэ тушаалнуудта хүдэлхэ зуураа, малшад болон хүдэлмэришэдтэ һуурин гэрнүүдые, худаг болон шэнэ далнуудые барюулхаһаа гадна Хөөрхэ тосхоноо болбосон түхэлтэн болгохо хэрэгтэ бага бэшэ оролдолго гаргадаг байгаа.

— Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдэй хугасаада минии ажабайдалда тон ехэ үйлэ хэрэг болоһон юм,— гэжэ Ш. Х. Цыбжитов хөөрэдэг.— Тиин 1973 ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтажа, агуу ехэ Ленин багшын дүрэтэй улаан билет абаха, золдо хүртэһэн ушарни минии сэдьхэлые үндэр шатада табиһанай бодото бэелэл болоо һэн.

...Һаяхан Ш. Х. Цыбжитовэйдэ хэрэгээр ороо һэм. Газаа талаһаа сэл ногооноор шэрдэгдэһэн үндэр һаруул шэнэ байшангынь уни бутарма дулаан. Хани нүхэрынь, баһал үбгэ эсэгынгээ нэрэ абаһан хүбүүниинь — Хутаан, гэрэй эзэн өөрөө байгаа һэн. Зал соохи номуудайнь шкафһаа хэдэн альбомуудые хаража һонирхобоб. Нэгэн соонь ажалайнь намтарай бодото гэршэнүүд — олон тоото грамотанууд ебхылдэнэ. Сааная часы, фотоаппарат гэхэ мэтэ юумэнүүдые заажа, дээдын газарнуудһаа үгтэһэн дурасхаалта бэлэгүүдни гэшэ гэжэ ойлгуулба.

Гэрэй эзэн эхэнэр Цыпилма Доржиевна наһан соогоо ото багшын ажал эрхилээ. Мүнөө наһанайнгаа амаралтада гаранхай. Эхынгээ ажалые уг залгуулжа Ширап Хутановичай бага басаган Светлана Шираповна нютагтаа багшална. Ехэ хүрьгэнтэниинь Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг. Юрэдөөл, үнэр баян, жаргалтай бүлэ гэшэ.

Ширап Хутанович Цыбжитов мүнөө үедэ мал дээрэ жэл тухай саг хүдэлжэ ябана. Дүрбэн тэгшэ бэрхэ хүнүүд ямаршье ажалһаа тунхарижа байдаггүй, ажалай эгээл ехэ харюусалгатай хүндэ газар руу шармайдаг байна бшуу. Тэрэнэй өөрынь хабтаг (папка) соо тракториствын, комбайнерай, шоферой, мүн паровой машина-локомотив хүдэлгэхэ олон тоото үнэмшэлгэнүүд байгаа һэн.

Мүнөө тэрэ 90 толгой хашарагуудые харууһална.

— Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада тэрэнэй харууһалжа байһан 90 толгой хашараг гүрэндэ тушаагдажа, толгой бүриинь дунда зэргын шэгнүүр 340 килограмм болоо һэн, энээнһээ урагша ямаршье жэлдэ иимэ дүн туйлаһан малшан байгаагүй,— гэжэ отделениие эрхилэгшэ Д. Д. Жамбалов хэлэһэн байна.

Зүб даа. Үнэн ажалай үрэ ехэ, ажалша хүнэй нэрэ ехэ гэжэ зон дэмы хэлсэдэггүй. Юрэдөөл, Ширап Хутанович хаана ямаршье ажалда хүдэлхэдөө, мүрысөөнэй манлай барижа заншаһан хүн гэшэ даа.

Эндэ ахэ нүхэртэеэ уулзахадаа:

— Сэхэ сэбэр ажалаараа залуушуулда жэшээ боложо ябахатнай гүн удхатай байна даа,— гэбэб. Тиихэдэмни ингэжэ харюусаба:

— Мүнөө үе сагта бидэ коммунистнуудһаа гадна совет эрхэтэн бүхэн даажа байһан ажал хэрэгтээ эрхимээр хандаха зэргэтэй болоод байна бэшэ аалди! Америкэ дай журөөдэжэ байха, эзэрхэг түримхэй хара хэрэг үүдхэжэл байха, тиихэдэнь манай муугаар хүдэлжэ байха үндэһэн оройдоо үгы болоно бэшэ гү?

Маша зүб! Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ оронойминай эрхэтэн бүхэн хубитаяа оруулалсаха зэргэтэй. Мүнөө малшадаймнай «унаһан малгайгаа абангүй» урагшаа шармайн хүдэлжэ, харюусалгын ехые ингэжэл мэдэрэн ажаллахадань, сэдьхэл хүдэлмөөр һайхан байнал!

Һаяхана Ширап Хутанович Хэжэнгынгээ түрүү малшадай зүблөөндэ уригдажа, хабаадалсаба. Тус зүблөөндэ «Жигули» машинаараа ошоо һэн. КПСС-эй Хэжэнгын райком нүхэр Ширап Хутанович Цыбжитовэй оролдосотой ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэнэй үргэн мүр дээгүүр «Районой чемпион» гэһэн улаан лентэ нэмэрүүлээд, ВДНХ ошохо путевкоор шагнаба.

Мүшэн тодо
Москва хото —
Утынш замда
Урижа байнал.
Уласайм ехэ
Улаан Талмай
Урин мэндээрээ
Угтан абахал!

Д. ДОРЖОГУТАБАИ.

Ондоо дуун

ЭХЭНЭРЭЙ ЗОЛ

[illegible]

доор аршаад, haажа эхилнэ.

Үнеэдээ haaxa бүхэндөө дэлэнгыень ннидхэржэ, энхэргэхэнээр хандажа, аппарадай хүхэлтэнүүдые тус бүридэнь тааруулна. Зинанда Цыбановна Гылыковагай харууhалжа байhан үнеэд оролдолгын ашаар haали ехэтэй болгогдоо юм. Нюур шарайгаараа сэбэрхэн, бэеэрээшье уян нугархай, душэеэ шахажа ябаhан энэ эхэнэрэй ажаллажа байхые ажаглахада, тэбдүүгээр яараhан янзагүй, харин намдууханаар, хүдэлсэ бүхэндөө онцо олоhон мэтээр haана. Аппарадаар haahaнай удаа заатагүй гараараа шоборжо, hүень шабхаха гэжэ оролдоно.

Малшадай үри байhан хадаа Зинанда багаhаа өөрынгөө үнеэ haaжа hypaa бэлэй. Эхэ, эсэгэнь хонишод hэн, тэдэнэртээ туhалжа, гэрэй ажал даадаг байгаа. Хонин-Нуга гэжэ нютагта балшар наhаниинь үнгэрөө юм. Сүхэ голой эрьеэр хони адуулалсаа. Дунда hургуули дүүргэжэ байха үедэнь «Бултадаа түрэл колхоздоо үлэе!» гэhэн хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэржэ, Зинандашье хани басагадтаяа haалишанаар хүдэлжэ эхилээ бэлэй.

Тэрэ гэхэhээ хойшо хорин гурбадахи жэл ябажа байна. Ажал хүдэлмэриингөө нюусые гүйсэд танижа абаhан бэрхэ haалишан ганса колхоз соогоо бэшэ, мүн район соогоо суутай болоо. Сэлэнгэдэ эрхим haалишад олон даа. Тэдэнэй дундаhаа шалгаржа гарахань тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Жэшээлхэдэ, Зинандын хажууда хүдэлжэ байhан Лидия Дылыкова эрхим амжалтануудые түйлажа, сууда гараhан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар hунгагдаhан. Фермын эдэ хоёр түрүү haалишад хоорондоо мүрысэхэдөө бэе бэедээ мүхоогоо үгэхэгүй гэжэ оролдодог. «Гылыкова Дылыкова хоёр» гээд лэ хаа хаанагүй хэлсүүлэгдэдэг болонхой.

Һаалишан болоhон Зинандын түрүүшын үдэрнүүдhээ али болохо бэрхэшээлнүүд тохёолдодог hэн ааб даа. Мал харууhалха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Эсэжэ сусажашье ябаад, ажалдаа башараа, хүдэлмэридөө днилдэжэ, уруу дуруу ябаагүй. «Басаган ябахадаа согтой зугаатай hэн»,— гэжэ ноёхонойхид мүнөө тэрээн тухай хэлсэдэг. Элиг наада дэлгэжэ, хатаран, ёохорлон байхадань, мүн ажалдаа бэрхэ хүбүүн Петр Гылыков Зинандые hайшаан шэлэжэ, гэртэнь үдэшэдэг болоо бэлэй. Уданшьегүй хорёодхон наhанайнгаа холшор жаргал тэнсүүлжэ, золто ажабайдалаа хоюулаа зохёон бүтээжэ эхилээ. Гылыковэйхид мүнөө Ноёхоной баян дэлгэр байдалтай болоhон айлнуудай нэгэн. Мантан ехэ гэр соонь hаруул, хододоо сэбэр байдаг. Зүгөөр зөөри бэшэ, зургаан үхибүүдээрээ энэ айл баярхадаг. Харин үхибүүдынь ажалша түрэлхидөөрөө омогорходог. Эсэгэнь — республикын габьяата механизатор, эхэнь — республикын габьяата малшан, орден медальнууд, диплом, грамотануудынь гэрээрнь яhала дүүрэн болонхой. Районой түрүүшүүлэй суглаанда haяхана ошоод ерэхэдээ, Петр Лубсандоржиевич «Алтан хоолос», «Алтан анзаhан» гэhэн тусхай шан асараа, харин Зинанда Цыбановна — Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ шантай бусаа. Гылыковэй хүтэлбэрилдэг таряан ажалай бригада үнгэрhэн жэлдэ гектар бүриhөө 21,5 центнер ороохо хадажа, Сэлэнгэдэ суурхаа hэн.

Иимэ ажалша нүхэртөө бүтээсэтэй хүдэлмэриин эрхэ байдал түхеэрэлсэхэ эхэнэр хүнэй уялга үүргые Зинанда Цыбановна hайнаар бэелүүлжэ шадана. Ажал, бүлэhөө гадна ниитын хүдэлмэридэ тэрэ хэды сагаа, хүсэ шадалаа зорюулна гээшэб! Һургуулиин түрэлхидэй комитедэй гэшүүд Гылыковатай зүбшэлсэхэ шухала асуудалнуудаа шиидхэдэг юм. Райсоведэй депутат байhан тула Зинанда Цыбановна hунгагшадай этигэл найдабарине харюулха гэжэ оролдодог.

Үглөөнэй haалиин hүүлээр Гылыкова яаралтайгаар гэр тээшээ гэшхэлнэ. Мүнөөдэр Гусиноозерск ошожо, hунгуулиин округой ажалшадай түлөөлэгшэдтэй уулзалга үнгэргэхэ юм. Һунгагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Юрын малшан буряад эхэнэрые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ гээшэт. Иимэ ехэ этигэл хайрада хүртөөд байхадаа, бүхы хүсэ шадалаараа ажаллажа, үйлэдбэридөө амжалтануудай түлөө тэмсэхэhээ гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, танай найдабарине харюулха гэжэ оролдохоб.

Н. НАМСАРАЕВ.

ЖАЛЬhАА ЖАГШАДТАЙ [illegible]ААР ТЭМСЭХЭ

[illegible]

жо ажалгүйшүүл, зайгуултагшад саг болзортоо бүридэлдэ абтажа, ажалда оруулагданагүй. Гадна милициин хүдэлмэрилэгшэд ниитын эмхи зургаануудтай, ажалша коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй үшөөл hула холбоо барисаатай байна. Тиимэhээ заримнуулай хаана нэгэ хүдэлмэриhөө гаража арилхадань, тэрээн тухай милицидэ хэншье мэдээсэнэгүй.

Олонийтэдэ харша ажабайдалтай хүнүүдые элирүүлхэ хэрэгтэ тэлэрүүлгын газар пилээд үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Гэбэшье энэ зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй. Энээнние нимэ жэшээ дээрэhээ хаража болохо. Г. П. Петрова гэгшэ 1976 онhоо 1983 оной февраль болотор хаанашье хүдэлөөгүй. Улаан-Үдэ хотоор зайгуултажа, архидажа ябаа. Һарын туршада ажалда ороходо гэhэн милициин заабари дүүргээгүй. Иигэжэ ябаха үедөө гурба дахин тэлэрүүлгын газарта ороо. Харин тиигэбэшье, энэ эхэнэрые зүб харгыдань гаргаха хэмжээн абтаагүй. 1983 оной февраль hарада тэрэ сүүдлүүлжэ, эрхээ хаhагдаhан байна.

Ажалhaa хулжажа зайгуултадаг зон «хүнэй хүзүүн дээрэ» ябагшад болоно ха юм. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, гэмтэ ябадал хээд, баригдаагүйшүүл, эрхээ хаhуулагшадай байдаг газарhaa гү, али алимент түлэхэhөө зугадаашад нэн түрүүн болоно. Дүрбэ дахин сүүдлүүлhэн Манилов гэгшэ захиргаанай зургаанай зүгhөө хэдэ дахин hануулга хүүлэбэшье, хаанашье хүдэлжэ үгөөгүй, хэдэн жэлэй туршада Улаан-Үдэ, Шэтэ городуудаар тэнүүлтэжэ ябаа. Тиигэжэ ябаhаар, хоёр жэлээр эрхээ хаhагдажа, сүүдлүүлээд, ажал хэжэ заhарха колонидо эльгээгдэбэ гээшэ.

Архи уудаг, алкоголик болоhон, ажал хэдэггүй хүнүүдые элирүүлгэ гансал участок даагшын бэшэ, харин милициин бүхы албануудай, тэрэ тоодо ГАИ-гай, ОБХСС-эй, паспортын отделениин, наhaa гүйсөөгүй үхибүүдэй инспекциин, тэлэрүүлгын газарай хэрэг ха юм. Эндэ гэр байрын-коммунальна предприятинууд, гэр байрын комитедүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Эдэнэр баран зотэй эстэйгээр бэе бэедээ мэдээсэжэ байгаад хүдэлөө haa, үрэ дүн ехэтэй байха hэн. Харин бодото дээрээ энэ арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Зарим ушарта дотоодын хэрэгүүдэй тапаг эрхээ хаhагдапан хүнүүдэй байдаг газарhaa бусажа ерэгшэдтэ паспорт үгэхэ ябадалые шалтагаангүйгөөр удааруулна. Тэрээнhээ болоно тэдэнэр хараалагдаhан саг болзортоо ажалда ороногүй. Участогай зарим инспекторнүүд, мүрдэгшэд ажал хэнгүй, зайгуултажа ябагшадай хэрэгые анхаралгүйгөөр, халирхайгаар харана.

Манай хүгжэлтэ түгэс социалис обществодо ниитын ажал хэнгүй ябаха ушарай ямаршье үндэhэ hуури үгы гээшэ. Тиимэhээ энээнтэй шанга тэмсэл хэхэ гээшэ, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, мүн ажахын ба хуули сахиха органуудай хамтын шухала зорилго.

К. ВЛАСОВ,
Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА

МНРП-гэй ЦК-гай ТОГТООЛ

УЛААН-БААТАР. МОНЦАМЭ агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, МНРП-гэй Центральна Комитет тогтоол баталан абаба. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум, тэрээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ ленинскэ партиин зэргэнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байhые, парти болон совет арадай хүсэн түгэс нэгэдэлые, жагсаалые үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Һандаргахы түйлай ехэ хүсэтэй термоядерна дайнай аюулhaa дэлхэйе аршалан хамгаалха, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондохи харилсаанда амгалан ёhoop зэргэ оршон hуулгын ленинскэ гол ёhые баталха гэhэн КПСС-эй, Совет гүрэнэй хэлбэришэгүй шиидэнхэй байhаниинь шэнэ хүсэтэйгөөр соностобо.

Манай Эхэ оронoй эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даahaн байдалай, hалбаран хүгжэлтын найдамтай эшэ үндэhэн болодог монгол болон совет арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй бата аха дүү ёhоной хани барисаае, али бүхы харилсаа холбоое саашадааше эсэшэ сусашагүйгөөр гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ юм гэжэ МНРП-гэй ЦК үшөө дахин баталаа.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ, термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэhэн КПСС-эй болон Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политикые, асари ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые МНРП, МНР-эй правительство бүримүhэн дэмжэнэ.

ООН-ой ТУСХАЙ КОМИТЕДЭЙ СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй гэhэн гол ёhын ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар ООН-ой тусхай комитедэй эндэ үргэлжэлжэ байhан сесси дээрэ гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые, хёмороо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёhoop шиидхэхэ уялгануудые тодорхойлхо, юридическэ талаарнь найруулха зорилгонуудые дары түргөөр бэелүүлхэ шухала. Советскэ Союзай дурадхаhан бүхэдэлхэйн зохихо договорой проект комитедэй үзэмжэдэ табигдана. ООН-ой Генеральна Ассамблейн hүүлшын сессиин харуулhaнай ёhoop, иимэ договор баталха гэhэн hанал бодолые уласхоорондын олониитэ үргэнөөр дэмжэнэ.

СССР-hээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ О. А. Трояновский комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ: Уласхоорондын харилсаанhaa хүсэ хэрэглэлгые болюулха, ядерна, мүн юрыншье буу зэбсэгүүдые хэрэглэлгэhээ арсаха гээшэ уласхоорондын ажабайдалай хэлбэришэгүй хуули ёhон болохо бүхэдэлхэйн договор баталалга хадаа СССР-эй дурадхалай гол удха мүн.

СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ГАВАНА. Кубын ажалшадай профцентрэй (ПТК) XV съезд эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. 2500 шахуу делегат, гадаадын 130 гаран делегаци, тэрэ тоодо ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ С. А. Шалаев түрүүтэй совет профсоюзуудай делегаци тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байгаа.

Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ПТК-гай генеральна секретарь Р. Вейгын элидхэлые делегадууд зүбшэн хэлсээд, нэгэн дуугаар hайшааhан байна. Хамтын хүтэлбэриин ба демократическа централизмын гол ёhонуудые саашадань бэхижүүлхэ шухала гээд документнүүд дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгые съезд эрид буруушаагаа. Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байhанай түлөө США-гай захиргаан харюусаха ёhотой.

ПТК-гай национальна соведэй шэнэ бүридэлые делегадууд hунгаба. Р. Вейга профцентрэй генеральна секретаряар дахинаа hунгагдаа.

Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастро съездын түгэсхэлдэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

СОВЕТ-КАНАДЫН ЗҮБШЭЛЭЛГЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ВЕНЭ. Ядерна буу зэбсэгүүдые тараахагүй гэhэн уласхоорондын ёho гуримые бэхижүүлгын асуудалнуудаар совет-канадын зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд эндэ болобо. Ядерна буу зэбсэгүүдые тараахагүйн тухай договорой хүсэндөө байлгые хаража үзэхэ, атомай бэшэ хүсэнэй уласхоорондын агентствын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, ядерна элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын харилсаа хиналгые шангадхаха тушаа 1985 ондо үнгэргэгдэхэ конференцидэ бэлдэлгын асуудалнууд хаража үзэгдэhэн байна.

Ядерна буу зэбсэгүүдые тараахагүй тухай асуудалнуудаар зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхые хоёр тала үгэеэ ойлголсобо.

НАЦИОНАЛЬНА ГЕРОЙН ДУРАСХААЛДА

МАНАГУА. Американ табимал Сомосын захиралтаар 50 жэлэй урда тээ алуулhaн национальна геройн, американ империализмын дарлалта мүлжэлгэhөө ороноо сүлөөлхын түлөө домог суута тэмсэлшэ генерал Аугусто Сесара Сандиноын дурасхаалда зорюулагдаhан Никарагуагай Гүрэнэй Соведэй баярай суглаан эндэ болобо. Дэлхэйн олон оронуудай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, «Экономическа газетын» ахамад редактор А. Ф. Румянцев түрүүтэй СССР-эй делегаци суглаанда хабаадаhан байна.

Манай орон доторхи ажабайдалда үндэhэн ехэ хубилалтануудай эхи табиhан Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даahaн байдалай түлөө үргэн олониитэ арад зоной тэмсэлые Сандино толгойлhон байгаа гэжэ Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын (СФНО) национальна хүтэлбэриин гэшүүн, республикын Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Карлос Нуньес суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. СФНО-гой хүтэлбэри доро Сомосын диктатурые 1979 оной июль hарада унагааhан никарагуан арад Сандиноын хэрэгые үргэлжэлүүлhэн байха юм.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ОЛОНИИТЫН БААЛАЛТААР

РИМ. НАТО-гай Баруун Европодохи эгээл томо ехэ ядерна баазануудай нэгэнэй барилгын дүүрэжэ байhан Сицили арал дээрэхи Комизо хото шадар американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгые буруушаан тэмсэгшэдые үлдэн намнаха гэhэн Италиин засагаархидай hэдэлгэнүүд буруу hүрэбэ. Нёдондо жэл баазада дүтэхэнэ багахан газар худалдажа абаад, «уласхоорондын эб найрамдалай лагерине» тэндэ эмхидхэhэн Италиин эб найрамдалай тала баригшадай ябуулганууд хуулита байна гэжэ демократическа олониитын баалалтаар Витторн хотодо болоhон сүүдэй заседани мэдэрхэ баатай болобо. Американ ядерна ракетэнүүдые Италиин газар дайда дээрэ тараан тодхолго хадаа «Италиин конституцине бүдүүлигээр хазагайруулhaн ябадал болоно» гэжэ эб найрамдалай тала баригшад сүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Сүүдэй заседаниин үедэ Витторнин студентнэр дайн дажарта эсэргүү ехэ жагсаал сүүдэй байшангай урда тээ хэhэн байна. Американ болон НАТО-гай сэрэгэйхидэй аюулта түсэбүүдhээ арсаха эрилтэ тэдэнэр правительствынгаа урда табиhан байха юм.

ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУДАА ҮРГЭДХЭНЭ

БЕЙРУТ. Иордан мүрэнэй баруун бэедэ булимтаран эзэмдэhэн араб хүн зондо эсэргүү эзэрхэг түримхэн, hүйдхэлтэ харата ябуулгануудаа Израилиин булимтаргашад улам үргэдхэжэ байна. Иишэ ороhон мэдээсэлнүүдэй ёhoop, Наблус хото шадархи Палестинын зугагашадай Джельзун гэжэ лагерьта ажаhуудаг юhэн хүниие гурбан жэлээр эрхыень хаhахые Израилиин сэрэгэй трибунал шиидхэбэ. Сэрэгэй засагаархидта эсэргүүсэлтэ хэhэнэйнгээ түлөө гэмнэгдэжэ, тэдэнэр эрхээ хаhагдаха ушартай болоhон байна бшуу.

ЗАЛУУ hУНГАГШАДТАИ ХӨӨРЭЛДӨӨН

СОВЕТ hУНГУУЛИИН ГУРИМ

Байгша оной март hарада СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй этигэмжэтүлөөлэлгын болзор дүүрэхэнь. СССР-эй Конституцитай, ба СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта тухай Хуулитай зохилдуулан, Совет гүрэнэй түлөөлэлгын дээдын органой ээлжээтэ hунгалтые 1984 оной мартын 4-дэ үнгэргэхэ гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтоогоо юм.

Байгша hунгалтын кампани политическэ ехэ дэбжэлтын, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн улам эршэдүүлгын оршон байдалда үнгэржэ байнхай. Соведүүдэй hунгалта гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые хабаадуулха шухала үүргэтэй юм. Гүрэнэй засагай органуудта ажалшадые үргэнөөр түлөөлэлгэ хадаа арад түмэнтэй Соведүүдэй харилсаа холбоое саг үргэлжэ бэхижүүлгын, тэдэнэй урда табигдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгын шухала нүхэсэлынь болоно.

Һунгалта — гүрэнэй удха шанартай хэрэг. Орон дотор гүрэнэй засагые бүрин элсүүлhэн орган — СССР-эй Верховно Совет hунгалтын үедэ бүридүүлэгдэнэ бшуу. Тэрэ совет арадай баримталдаг хуулинуудые баталдаг, тэрэнэй үмэнэ тоосодог гүрэнэй дээдын органуудые: Верховно Соведэй Президиумые, правительство — СССР-эй Министрнүүдэй Соведые, ороной Верховно сүүдые байгуулдаг, СССР-эй Генеральна прокурорые томилдог байха юм.

Засагай үндэр энэ органой ажал ябуулга болбол манай олонациональна гүрэнэй ажабайдалай бүхы талануудта, орон дотор коммунизм байгуулгын ябасада айхабтар ехэ нүлөө үзүүлдэг байна.

Эгээл эрхим түрүү хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, эрдэм ухаанай, соёлой болон искусствын ажал ябуулагшадые, сэрэгшэдые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар араднай нэрлэдэг. СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведтэ 1500 депутат, тэрэ тоодо 522 хүдэлмэришэн, 244 колхозник, 487 эхэнэр hунгагдаа hэн. Депутадуудай 18 процентнь 30 хүрөөдүй залуушуул байгаа.

Манай республикые СССР-эй Верховно Соведтэ 15 депутат: Союзай Соведтэ — 3, Буряадай АССР-hээ Национальностьнуудай Соведтэ—11, РСФСР-hээ Национальностьнуудай Соведтэ эрхүүгэй hунгуулиин округоор (буряад орон бүридэлдэнь ородог юм) — 1 депутат түлөөлдэг байна. Арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведтэ мүн лэ 15 депутат hунгагдаха.

Өөрынгөө hунгуулиин округ соо ябуулдаг хүдэлмэри тухай СССР-эй Верховно Соведэй депутат, «Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи СМУ-гай бригадир Л. Н. Кузнецова иигэжэ хөөрэнэ: «...hунгагшадай захилнуудые дүүргэлгэ—манай нангин хэрэг. Дүүргэхэнь амар бэшэ. Жэшээнь, заримдаа бүхы hалбариин мэдэлэй асуудалнуудые шиидхэлгэтэй, гүрэнэй горитой мүнгэ зөөри гаргашалгатай холбоотой захилнууд ороно ха юм. Гэбэшье бүхы шатануудта депутадта ехэ анхаралтайгаар хандадаг hэн тула миний табиhан асуудалнууд ехэнхидээ зүб мүрөөр шиидхэгдэдэг гээшэ».

СССР-эй Верховно Совет депутадайнгаа тоогоор адли хоёр палатаhaa бүридэдэг. Союзай Совет СССР-эй бүхы газар дайда дээрэ ниитэ нормоор — 300 мянган хүнhөө нэгэ депутат hунгагдадаг. Национальностьнуудай Соведтэ союзна республика бүхэнhөө—32 депутат, автономито республикаhaa—11, автономито областьhoo—5, мүн автономито округhoo нэгэ депутат hунгагдадаг байха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатанууд бүрин тэгшэ эрхэтэй. Хуули гаргаха талаар шье адли эрхэтэй. СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатанудай баталхадань, СССР-эй Хуули абтаhан дээрэ тоологдодог.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси жэлдээ хоёр дахин зарлагдадаг байха юм. Онсо яаралтай сессинүүд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үүсхэлээр, мүн союзна республиканудай нэгэнэй гү, али ямар нэгэ палатын гурбанай нэгэ хубиhaa доошо бэшэ депутадуудай дурадхалаар зарлагдадаг.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа Түрүүлэгшэ, тэрэнэй Нэгэдэхи орлогшо, 15 орлогшонор (союзна республика бүхэнhөө), секретарь болон Президиумэй 21 гэшүүдhээ бүридэлэн, гүрэнэй засагай гүйсэдхэхы дээдын зургаан мүн.

Бүхы Соведүүдэй hунгалта бүгэдэ ниитээрээ, тэгшэ ба сэхэ hунгаха hунгуулиин эрхэ баримталан, нюусаар дуугаа үгэлгын үндэhөөр бэелүүлэгдэдэг. Соведүүдэй hунгалта үнэхөөрөө бүгэдэ ниитын байдаг. Ороной 18 наhaя хүсэhэн бүхы хүн зон тэрээндэ хабаададаг.

Соведүүдэй hунгалта бүхэндэ 99 процентhээ дээшэ hунгагшад хабаадажа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй ниитэ нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэдэг байха юм.

СССР-эй бүхы эрхэтэд, наhaнhaa бэшэ, ямаршье хизаарлалтагүйгөөр бүхы Соведүүдтэ hунгагдаха эрхэтэй. СССР-эй Конституциин 96-дахи статьятай зохилдуулан, 21 наha гүйсэhэн СССР-эй эрхэтэд СССР-эй Верховно Соведтэ hунгагдажа болохо. Шэнэ Конституциин баталагдахаhаа урид 23 наhа гүйсэhэн эрхэтэд тиимэ эрхэтэй байгаа юм. Наhанай хизаарлалтые дооошонь оруулhан ушар залуушуул тушаа манай обществын саг үргэлжэ оролдодог, тэдээндэ этигэжэ байhаниие бодотоор гэршэлээ. Жэшээнь, 1979 оной hунгалтын үедэ Зэдын hунгуулиин 520-дохи округоор Буряадай АССР-hээ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадаар «Октябрьский» совхозой haалишанаар хүдэлдэг, мүнөө республикын габьяата малшан зэргэтэй комсомол басаган Т. И. Галданова hунгагдаа hэн.

Депутадые hунгалга тэгшэ байдаг. Һунгагша бүхэн нэгэ дуутай, бүхы hунгагшад адли тэгшэ эрхын үндэhөөр hунгалтада хабаададаг.

СССР-тэ депутадые hунгалга сэхэ байдаг: арадай депутадуудай бүхы Соведүүдэй депутадууд сэхэ hунгагдадаг. Һунгалтые сэхээр үнгэргэхэдэ, hунгагшадтай кандидадай харилсаа холбоон тон нягта болоно ха юм. Мүн энэ гуримай hайгаар кандидадые дэбжүүлhэн сагhaa хойшо hунгагша бүхэн hунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ, агитаторнуудтай, этигэмжэтэ нюурнуудтай хөөрэлдэжэ, кандидадай намтар, ажал ябуулгатай танилсаха аргатай байна бшуу.

Конституциин ёhoop hунгалтын үедэ дуугаа үгэлгэ нюуса байдаг. Һунгагшын haналаа мэдүүлгые өөрhөөнь бэшэ хэншье мэдэдэггүй. Энээнэй ашаар hунгагша бүхэн дуратай кандидадай түлөө дуугаа үгэхэ, дурагүй haa, буруушааха аргатай бшуу.

Һунгагшадай эрхэнүүдые хангаха, hунгагдаhан депутадуудай болон гүрэнэй засагай зургаануудай хойноhoo арадай хиналтые бэхижүүлхэ зорилгоор hунгалтын үедэ дуугаа нюусаар үгэлгэ Үндэhэн хууляар—СССР-эй Конституцяар гуримшуулагданхай.

Манай ороной ажалшад Соведүүдые имагтал hунгаха болон hунгагдаха эрхэтэй бэшэ, харин hунгалтые үнгэргэхэ хэрэгтэ өөhэдөө сэхэ хабаадана бшуу. СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхын тула Түбэй hунгуулиин комисси, союзна, автономито республикануудhaa, автономито область болон округуудhaa Национальностьнуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин комиссинууд, союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ окружной hунгуулиин комиссинууд, участково hунгуулиин комиссинууд байгуулагдадаг.

Дуугаа үгэлгэдэ hунгагшадай хабаадаха эгээл hайн эрхэ байдал хангахын тула hунгуулиин бүхы участогууд, hунгагшадай тоотой зохилдуулан, эмхидхэгдэдэг. Дуугаа үгэхэ газар, hунгуулиин участогуудта түгэс түхеэрэгдэнхэй байранууд үгтэдэг. Һунгагшадай списогууд hунгалтын болохоhoo 20 хоног урид үлгэгдэхэ ёhотой. Имагтал танилсаха бэшэ, харин тэдэнэй зүбөөр табигдаhые шалгаха эрхэ hунгагшадта хангагдадаг.

КПСС-эй, профсоюзуудай, комсомолой, кооперативна болон бусад эмхинүүд, ажалша коллективүүд, тэрэшэлэн сэрэгэй частьнуудта сэрэгэй албатадай суглаанууд СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлдэг. Эгээл эрхим хүнүүд тиимэ эрхэдэ хүртэдэг ааб даа.

Жэшээнь, Улаан-Үдын районой «Маяк» колхоздо hунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ тус ажахын ахамад зоотехник Анна Алексеевна Денисова Буряадай АССР-hээ Национальностьнуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Загарайн hунгуулиин 521-дэхи округhoo СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Хүршэ оршодог «Дружба» колхозой колхозникуудай суглаан дээрэ энэ кандидатурые мүн лэ дэмжэв. Шударгы сэхэ ажалаараа нүхэр Денисова иимэ эрхэ хүндэдэ хүртөө ха юм.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй бүридэлдэ Советскэ Союзай 15 Герой, Социалис Ажалай 163 Герой ороо. 1412 хүн СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаhан. Тэрэшэлэн Ленинскэ болон Гүрэнэй шангуудай 90 лауреат байгаа.

СССР-эй hунгуулиин Хуулитай зохилдуулан, hунгуулиин участогто бүридхэлдэ абаhанай hүүлээр hунгагшадтай депутадта кандидадуудай уулзалганууд болодог. Кандидадуудые дэбжүүлгэ hунгалтын зарлагдаhанhaa хойшо арбадахи үдэртэ эхилээд, hунгалтын болохоhoo 30 хоног урид дүүрэдэг. Депутадта кандидат өөрынгөө кандидатурые болюулха эрхэтэй. Депутадта кандидадые дэбжүүлhэн ниитын эмхинүүдтэ, ажалша коллективүүдтэ кандидадайнгаа түлөө haадгүйгөөр агитаци хэхэ эрхэ олгогдодог. Энэ зорилгоор суглаанууд болон митингнүүдые үнгэргэхын тула байранууд, мүн олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд түлөөhэгүйгөөр тэдээндэ үгтэдэг. Һунгалтын урда тээхи агитацида хабаадаха эрхэ эрхэтэн бүхэндэ лаб хангагдадаг. Һунгалта үнгэргэхэ бүхы гаргашануудые гүрэн хангадаг юм.

Депутадта кандидадууд hунгуулиин окружной комиссинуудаар бүридхэлдэ абтаhан сагhaa хойшо hунгалтын урда тээхи суглаанууд, митингнүүдтэ хабаадаха, олондо мэдээсэл тарааха хэрэгсэлнүүдые ашаглаха эрхэтэй болоно. Һунгагшадтай уулзалгануудые эмхидхэхэдэнь, hунгуулиин округой газар дайда дээрэ байдаг гүрэнэй ба ниитын зургаанууд, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд депутадта кандидадта туhа хүргэхэ уялгатай.

Һунгалтын болохо үдэр нютагай сагаар үглөөнэй 6 часhaa үдэшын 10 час хүрэтэр hунгагшад дуугаа үгэдэг. Һунгалтын үедэ округой бүхы hунгагшадай хахадhaa олонхиин дууе абаhан депутадта кандидат hунгагдаhанда тоологдодог.

Һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ үнгэрхэ хэмжээ ябуулганууд тухай, кандидадуудые дэбжүүлгэ тухай ажалша коллективүүдтэ, ниитын эмхи зургаануудта, эрхэтэдтэ үргэнөөр мэдээсэжэ байха гэжэ хараалагдадаг. Һунгалтын дүнгүүд тухай мэдээсэлые Түбэй hунгуулиин комисси hунгалтын болоhонhoo хойшо долоон хоногhoo оройтуулангүй хэблэлдэ толилхо уялгатай.

Манай hунгуулиин гурим буржуазна hунгуулиин гуримhaa үндэhөөрөө илгаатай. Баруун оронуудта политическэ хараа шугамынь бэшэ, харин дэмжэдэг эмхинүүдэй хүсэ шадал, нэн түрүүн мүнгэ зөөринь hунгалтын үедэ кандидадта амжалта асардаг байха юм. Жэшээнь, hүүлшын hунгалтада бэлэдхэлэй үедэ США-гай конгрессто hунгагдаха олонхи кандидадууд олон миллион доллар гаргашалhaн байха юм. 6,5 миллион доллароор илалтаяа худалдажа абаhан Хойто Каролина штадай республиканец Хелмс бусадhaа илангаяа шалгараа.

Тиимэhээ буржуазна парламентнуудай бүридэлдэ диилэнхи олониинь баяшуулай ангинуудай түлөөлэгшэд болоно. Жэшээнь, США-гай конгрессые американхид өөhэдөө «баяшуулай клуб» гэжэ нэрлэнэ ха юм.

Манай орондо хүн хүниие дарлалга мүлжэлгэ үни хада усадхагданхай. Ленинэй партиин дэбжүүлэн найруулhaн ниитэ хараа зорилгонуудтай, ниитэ үзэл сурталтай хани барисаата ангинууд болон социальна бүлэгүүдhээ совет общество бүридэдэг гээшэ. Хэлбэришэгүй бата үзэл бодолой-политическэ нэгэдэл манай орон дотор тогтоhoop үни болоо. Иимэ эрхэ байдалда hунгуулиин округ бүхэнhөө ниитэ кандидадые дэбжүүлхэ тухай ажалша коллективүүд, ниитын эмхи зургаанууд сүлөөтэ ёhoop хоорондоо зүбшэн хэлсэдэг байха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй шэнэ hунгалта болохоёо байна. Бүхы совет хүнүүдтэл адляар, манай республикын ажалшад мартын 4-дэ hунгалтын үдэр hунгуулиингаа участогуудта ерэжэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа нэгэн hаналтайгаар үгэхэ байhаниинь дамжаггүй. Энэ ушар хадаа коммунис партиин дотоодын ба гадаадын политикые совет арадай халуунаар hайшаан дэмжэhэниие, коммунис байгуулалтын программые бэелүүлгын түлөө саашадаашье габшагай шангаар тэмсэхэ шиидэбэритэй байhаниие тодо хурсаар гэршэлхэ байна.

И. БАЛУРОВ,
РСФСР-эй габьяата юрист.

ГДР-тэ hУРАХАА ЕРЭНЭ

БЕРЛИН. Мүнөө үедэ ГДР-эй университедүүдтэ, дээдэ hургуулинууд болон техникумүүдтэ гадаадын оронуудай 9 мянга шахуу студентнүүд hуралсана. Һүүлэй жэлнүүдтэ ГДР-тэ hураха дуратайшуулай тоо Азиин, Африкын ба Латинн Америкын оронуудта горитойгоор олошороо юм гэжэ «Хоризонт» журнал тэмдэглэнэ. Социалис хүгжэлтын замаар дабшажа ябаhан бэеэ даанхай залуу гүрэнүүдтэ, тэрэ тоодо Афганистанда, Анголодо, Эфиопидо, Йемэнэй Арадай Демократическа Республикада, Мозамбигта ба Никарагуада национальна кадрнуудые бэлдэхэ талаар ГДР түрүүшын ээлжээндэ туhалдаг юм. Тиигэжэ тэдэнэй бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлгэдэ, политическэ ба социальна хүгжэлтэдэ ГДР туhа нэмэри хэдэг гэжэ «Хоризонт» журнал заана. 1951 онhoo дэлхэйн 120 оронhoo 20 мянга шахуу эрхэтэд ГДР-тэ hуража, эрдэмтэй болоhон байна.

ХҮН БА байгаали

ЕХЭ АНХАРАЛ ХАНДУУЛНА

Байгаали хамгаалгын бүлгэмэй Захааминай районно совет нилээд хэмжээнэй хүдэлмэри үнгэрһэн жэлдэ ябуулһан байна. Мүнөө үедэ байгаалиин баялигуудые зүбөөр, тааруу зохидоор ашаглахаһаа гадна өрөэдүйн үетэнэй аша туһада аршалан хамгаалха гээшэ тон шухала бшуу.

Энэ зорилгые гүйсэд ойлгожо, оршон тойронхи байгаалида ээзэн ёһоор хандаха тухай эрдэм мэдэсэ олоной дунда дэлгэрүүлхын тулада захааминайхид оролдодог юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет Байгал нуур шадархи байгаалиин баялигуудые зүбөөр, бодомжотойгоор ашаглахаар хэдэн тогтоол баталан абаһан байна. Бүлгэмэй Захааминай эхин эмхинүүдэй түлөөлэгшэд РСФСР-эй Уһанай нөөсэ хамгаалхаар Хуулида, бага уһа голнуудые бузарлалгаһаа, хатан шэргэлгэһээ хамгаалхые шангадхаха ба уһанай нөөсэ зүбөөр ашаглаха тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо түшэглэн, ажал ябуулгаяа эрхилээ юм. Онсолон хэлэбэл, СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын комбинадта, Закаменск хотын ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудта, автотранспортна предприятинуудта энэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдаа.

Газар ашаглаха тушаа Хуулиие сахилга районой долоон ажахыда шалгагдаа. Һуурин тосхонуудые ногооруулха, болбосон түхэлтэй болгохо талаар субботнигууд үнгэргэгдөө. Городой эмхи зургаанууд, бүлгэмэй гэшүүд хани барисаанай сэсэрлиг һуулгаһан байна. Һургуулиин дэргэдэхи лесничествэнүүдэй, байгаалиин эдир ханинарай районно слёт үнгэргэгдөө.

Райсоведэй, сомсоведүүдэй гүйсэдкомуудай, арадай хиналтын комитедэй сесси, зүблөөнүүд дээрэ иимэ асуудалнууд харагдажа үзэгдөө гэбэл: «Ой модо гал түймэрһөө хамгаалха хэмжээнүүд тухай», «Саад ургуулагшадай «Горняк» нэгэдэл байгуулха тухай», «Закаменск хотын предприятинуудта РСФСР-эй уһанай Хуулиие сахилга тухай» ба бусадшье асуудалнууд болоно.

Тоосоото үе соо байгаали хамгаалгын бүлгэмэй гэшүүдэй ба байгаалиин эдир ханинарай тоо хараа байса олошороо. Хэрбээ 1982 ондо 3420 гэшүүн тоологдодог байһан һаа, 1983 ондо 4050 гэшүүн болоо һэн, 4 шэнэ совет байгуулагдаа. Тодорхойлбол, Зэдын продснабай, Зэдын комбинадай ЖКО-гой, дулаанай ба электрическэ сетьнүүдэй болон транспортна цехүүдэй байгаали хамгаалагшад өөһэдын эхин эмхинүүдтэй болоо гээшэ. Эндэ дүн хамта 630 хүн тоологдоно.

Байгаали хамгаалгын хүдэлмэридэ онсо шалгарагшадые нэрлэбэл, СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын комбинадайхид түрүү һуурида гараа гэжэ тэмдэглэлтэй. Байгаали хамгаалгын эндэхи эхин эмхиин түлөөлэгшэд (түрүүлэгшэнь А. К. Сергеев) ашатай туһатай хэмжээ ябуулгануудые урагшатай ябуулаа. 700 модо, һөөг, 1000 гаран сэсэг таряа. Зэдын комбинадай сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые шалгагшадай пост байгуулагдаа, 10 хүнһөө бүридэһэн ниитын инспекци эмхидхэгдээ.

Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикын эхин эмхидэ 200 хүн тоологдодог. Эндэхи ниитын инспекторнүүд эдэбхитэйнүүд, цехүүдтэ байгаали хамгаалгын булангуудые байгуулгада гол хубитаяа оруулаа һэн. 30 лектор 6 бүлэгтэ хубааран, жэлэй туршада байгаали хамгаалгаар 100 гаран лекци уншаһан байна. Оршон тойронхи байгаали хамгаалгын Бүхэдэлхэйн үдэр онсо һонирхолтойгоор тэмдэглэгдээ бэлэй. Уран зураашад эндэ хабаадуулагдажа, үйлсэ гудамжануудые шэмэглэн гоёолгын, харуулан ойлгуулгын зүйлнүүдые зураһан, олоной һонорто дурадхаһан байнэ.

Һургуулиин һурагшад түрэл хизаар нютагайнгаа байгаалиие шэнжэлэн шудална. Биологиин долоон хоногууд, «Алтан намарай», ургасын һайндэрнүүд, сэсэгүүдэй выставкэнүүд үнгэргэгдөө.

Һургуулиин дэргэдэхи 10 лесничество район дотор хүдэлнэ. 1633 гектар талмайтай ой модон харууһалагдажа, 1,5 гектарта питомник таригдаһан байна. Хуһанай гүлгэ суглуулха, шубуудта модон гэрхэнүүдые дархалха, ой модон соогуур эскурсида ябаха, шорголжоной бутануудые бүридхэлдэ абаха гэхэ мэтэ элдэбын хэмжээ ябуулгануудта һурагшад хабаадажа, түрэл хизаарайнгаа, байгаалиин үнэн ханинар байһанаа гэршэлээ юм. Һургуули бүхэндэ «сэнхир», «ногоон» патрульнууд хүдэлдэг. Үнгэрһэн жэлэй март һарада Цахир һуурин шадар эдир егерьнүүдэй заказник эмхидхэгдээ һэн. 6-дахи, 7-дохи классуудай 57 һурагшад егерьнүүдэй тоодо оруулагданхай. 15 дүрбэлжэн модоной зайтай талмай эдэнэртэ даалгагданхай. Эндэхи ан амитад бүридхэлдэ абтанхай, зүргэнүүд гаргагданхай.

Заказнигта элдэб түрэлэй ан амитад бии. Жэшээлхэдэ, бодон гахай, жэрхи, хүдүү, һойр гэхэ мэтэ болоно. Дуушa шубууд олон. Шорголжодой бута тусхай харууһан доро абтанхай. Иигэжэ эдиршүүд хүдэлмэриингөө гол зорилгонуудые зүбөөр тодорхойлжо, «Эдир егерь» гэһэн нэрэ зэргэдээ хүрэмөөр хүдэлхые оролдонод.

Гэхэтэй хамта районно соведэй түлөөлэгшэд байгаали хамгаалгын хуули хазагайруулха ябадалнуудые элишэлэн тодоруулдаг юм. Шалгалтын үедэ РСФСР-эй Уһанай нөөсэ хамгаалха хуулиие хазагайруулха ушар илангаяа олон гэжэ элирүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, Закаменск хотын автотранспортна предприятида автомашинануудые оньһожоруулагдамал аргаар угааха сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые барилга унжагайруулагдана. Эдеэ хоолой предприятинууд уһа хэрэглэлгэеэ мүн лэ хинан шалганагүй, приборнуудынь муугаар хүдэлгэгдэнэ. Эдэ предприятинуудта хэрэглэгдэһэн уһан урасхал гол горхондо хаягдадаг болошонхой. Харацайн совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулга хэмээр. Юуб гэхэдэ, Үлэгшэн голдо дүтэхэнэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй ба ядохимикадай склад бариганхай юм.

Гүрэн түрын удха шанартай энэ асуудалда шүүмжэлхы, ээзэн ёһоор хандаһанай ашаар лэ һайн талын дүнгүүдые түйламаар шуу.

Г. НИКОЛАЕВ,
байгаали хамгаалгын бүлгэмэй республиканска соведэй инструктор.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙГААР

Бүхэсоюзна санашадай үдэр амаралтын үдэр республиканска ипподром дээрэ үнгэргэгдэбэ.

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ — КПСС-эй горкомой секретарь Г. Д. Басаев бүхэсоюзна санашадай үдэрые нээжэ, сугларагшадта элүүр энхэ ябахыень, ажалдаа, һуралсалдаа ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Улаан-Үдэһөө Москва хүрэтэр санаар ошогшодой нэгэн, республиканска тусхайта пенсионер С. А. Тыхеева үгэ хэлэжэ, энэ үдэр санын харгы дээрэ гараһан бүхы хүнүүдые амаршалба.

Республикымнай ниислэл хотын гурбан районой 4 мянга шахуу санашад—7-һоо 60 хүрэтэр наһанай хүнүүд бүхэсоюзна санын үдэртэ хабаадажа, 5 километртэ урилдаһан байха юм.

Эрэшүүлэй дундаһаа «Забайкалец» гэжэ спортклубай инструктор, спортын мастер В. Мироманов илалта түйлаа. Эхэнэрнүүд сооһоо авиазаводой түлөөлэгшэ Л. Малофеева шалгарба. Спортивна бүлэнүүдэй дундаһаа авиационно заводой хүдэлмэришэн Матвеевэй бүлэ түрүү һуури эзэлжэ, шанда хүртэбэ.

Иигэжэ бүхэсоюзна санашадай үдэр олониитын бэс махабадые хатуужуулгын үдэр боложе үнгэрбэ.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эдир санашад; санын зүргэ урялна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЫН ҺОНИН

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Адлер хотодо болобо.

России Соведэй атледүүд командаараа түрүү һуури эзэлээ. Улаан-Үдын 12-дохи ГПТУ-гай хүмүүжүүлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Жигалова копье шэдэхэдээ, 49 метр 76 сантиметрэй үрэ дүн харуулжа, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадахаяа СССР-эй суглуулагдамал команда Москваһаа Софи мордоо. Европын олон зүйлөөр мүрысэгшэдэй уласхоорондын уулзалга февралиин һүүлээр Болгариин ниислэл хотодо болоо юм. Уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградова оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оронхой.

Респорткомитедэй инструктор Н. Виноградова 1981 ондо иимэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, табан зүйлөөр 4347 очко абажа, дүрбэдэхи һуури эзэлээ һэн. Софида үнгэргэгдэхэ мүрысөөн Лос-Анджелестэ болохо XXIII Олимпиадын наадануудта спортсменүүдэй һорилго бэлэдхэлэй ээлжээтэ шата.

Б. МИРОМАНОВ.

ЭРХИМҮҮДЫНЬ ТОДОРБО

ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан шайба» гэжэ клубай шанда хүртэхын түлөө һурагшадай дунда шайбатай хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ.

Бага наһанай бүлэгтэ Советскэ районой «Звездочка» гэжэ хүүгэдэй клубай команда түрүү һуури эзэлбэ. Загарайн районой «Звезда» гэжэ хүүгэдэй клубай команда — хоёрдохи. Железнодорожно районой «Спутник» гэжэ команда гурбадахи һуури эзэлжэ, шанда хүртэбэ.

Дундуур наһанай бүлэгтэ Железнодорожно районой «Буревестник» гэжэ хүүгэдэй клубай команда мүн лэ шалгарба. Загарайн «Восход», Железнодорожно районой «Ровесник» удаадахи һууринуудта гараһан байха юм.

Аха наһанай бүлэгтэ Хойто-Байгалай районой хоккеистнүүд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэбэ. Железнодорожно районой «Спутник», Загарайн районой «Горняк» команданууд шангай һууринуудые эзэлээ.

«Звездочкоһоо» Руслан Александров, Руслан Марков, «Спутнигһаа» Женя Белых, «Ровеснигһээ» Вова Седов, «Восходһоо» Эдик Нимаев, «Тоннельщигһээ» Саша Пушкин, «Спутнигһаа» Максим Батуев, Андрей Новокшонов гэгшэд эрхим түрүү наадагшад гэжэ тоологдобо. Түгэсхэлэй нааданда 11 шайба сохижо оруулһан Олег Ерохин эрхим бэрхэ добтологшо гэжэ тоологдоо.

Н. ТРИФОНОВ,
мүрысөөнэй ахамад секретарь.

БАРИЛДААН. Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Таллин хотодо болобо. Бүхы шахуу союзна республикануудай бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байгаа.

«Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй инструктор, спортын мастер Николай Иванов зургаан уулзалгада илалта түйлажа, хүндэшэг шэгнүүртэнэй дундаһаа СССР-эй чемпион болобо. Тиигэжэ тэрэ нёдондонойнгоо ехэ амжалтые дабтаа. Ушарынь гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ тренернүүд В. Ангархаев, Н. Ивахинов гэгшэдэй һурагша эдиршүүлэй дундаһаа оронгой түрүү һуури эзэлээ һэн.

Спортын мастерта кандидат Доржо Халтанов («Динамо») эгээл хүнгэн шэгнүүртэ бронзо медаляар шагнагдаба. Энэ хадаа залуу барилдаашадаймнай ехэ амжалта болоно.

ТОБШОХОНООР

* * *

Суута совет барилдаашан, Олимпиин наадануудай гурба дахин чемпион Александр Медведиин шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын заншалта мүрысөөн Минск хотодо нээгдэбэ. Спортын мастернууд — спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулиин тренер Ю. Матхонов, Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр В. Балдуев, С. Замбалов гэгшэд энэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаална.

* * *

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Интернационал» гэжэ уласхоорондын заншалта мүрысөөн Монголой ниислэл — Улаан-Баатар хотодо эхилбэ. Уласхоорондын классай спортын мастер Б. Будаев, спортын мастернууд С. Галсанов, С. Пашинский, А. Лезнов болон бусад заншалта нааданда хабаадахаяа ошонхой.

БОКС. «Труд» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Челябинска областиин Копейск хотодо үнгэргэгдэбэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр, спортын мастернууд В. Галданов, Б. Батуев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ бронзо медальнуудаар шагнагдаа. Тиигэжэ тэдэнэр февралиин 24-дэ Ташкент хотодо эхилһэн, СССР-эй чемпионадта хабаадахын тула һорилго бэлэдхэл хэжэ байна. Тиихэдэ манай республикын түлөөлэгшэд спортын мастернууд — технологическа институдай студент Юрий Мангатаев, «Забайкалец» гэжэ спортклубай тренернүүд Базар Цыденов, Балдан Буянтуев гэгшэд СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэнхэй.

ҺУР ХАРБАЛГА. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Гомель хотодо болоно байна. Уласхоорондын классай спортын мастернууд — «Трудһаа» Ирина Лукашевич, «Динамаһаа» Светлана Николаева, спортын мастернууд Ольга Бартанова, Ольга Воронина гэгшэд республикынгаа нэрэ хүндые хамгаална.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Москвадахи «Крылатское» гэжэ спорткомплекс дотор үнгэргэгдэжэ байна. 1500 метрэй урилдаанда һонирхолтой, шанга тэмсэл болобо. Украинын СССР-эй түлөөлэгшэ Т. Хамитова энэ зайе 4 минута 09,25 секундда соо гаталжа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Нютагаймнай басаган, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Позднякова тэрээнһээ 0,30 секундаар гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаба.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 10.40 — «Эскадра уходят на Запад» — уран һайханай фильм. 12.05 — Концерт. 12.45 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.10 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». 19.45 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион». 17.15 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ» 17.45 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.50 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.00 — «Арадай кандидадууд» гэһэн циклһээ. 18.30 —«Байгал». — мэдээсэлэй программа. 18.50 — «Зүүн Сибирь»— киножурнал.

Москва. 19.00 — «СССР-эй Верховно Совет тухай залуу һунгагшадта». 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва 20.50 — «Хроника одного лета» — 3 серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 21.00—«Время». 22.40— «Театр ба үе саг». 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 10.35 — Физикэ. 10-дахи класс. 10.05, 14.10—Француз хэлэн. 11.05— ПТУ-гай һурагшадта. «Гоё һайханиие ойлгодог байхаар һургаха». 11.35 12.45 — Ботаника. 5-дахи класс. 11.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.15 — «Шатарай һургуули. 13.05— «В. А. Жуковскиин зохёол бүтээлнүүд». 14.40 — «СССР-эй уран зурагай академи». 15.20 — Түүхын хуудаһанууд. Геройнуудтай уулзалга.

Москва. 17.50 — «Борис Мокроусовай аялга дуунууд».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Үүсхэл гаргагша юундэ гээгдэлдэ оробоб?» гэһэн дамжуулга. 19.30 — Телевизор харагшадай захилаар концерт.

Москва. 20.00 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 20.30— «М. Равель. «Вальс» — хореографическа поэмэ.

Улаан-Үдэ. 20.50 — Соносхолнууд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашууд!» 21.15— «Хани харилсаан». 21.45 — Баримтата фильм. 22.00 — «Время» 22.40 — «Музыка Верди»—уран һайханай фильм.

Уласхоорондын ШЭНЖЭ

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ САХИН ХАМ[...] ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИ[...]

КПСС-эй ЦК-гай Москвада болоһон ээлжээтэ бэшэ Пленумэй дүнгүүдые, тэрээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын болон совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые бүхы дэлхэйн оронуудай политическэ бүлэгөөрхид анхаралтайгаар шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Энэ онсо һонирхолынь ойлгосотой: баруунай оронуудай түрүү үзэлтэй олониитэ, ушар ёһо ойлгодог олохон политическэ ажал ябуулагшад, демократическа хэблэл США болон НАТС-гай талаар тэдэнэй партнернуудай ябуулгануудһаа уламжалан орёо түгшүүрилтэй болоһон мүнөө үеын уласхоорондын байдалда ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха этигэл найдалаа имагтал Советскэ Союзтай холбоно. Тиимэһээ эб найрамдалай ленинскэ харгы замаар бата найдамтайгаар дабшахые СССР-эй шиидэнхэй байһантай дашарамдуулан, сэдьхэлээ хаһажа байһан мэдэрэл совет коммунистнуудай хуралдаан тушаа уласхоорондын шэнжэлэлнүүд дотор элеэр харагдана.

Һүүлэй арбаад жэл соо СССР-эй оруулһан эб найрамдалта бүхы дурадхалнууд, үүсхэлнүүд сэрэгэй-политическэ хёмороо зүришэлдөөе һулаpуулха, шахардуу шанга байдалые зөөлэрүүлгын политикада тэхэрин бусаха арга олгоһон хөөрэлдөөнүүдэй үндэһэ һууринь зандаа үлэхэ байна гэжэ баруунай оронуудай олохон шэнжэлэгшэд батална. Адли тэгшэ эрхэдэ, аюулгүй байдалда үндэһэлэн, талануудай үндэһэн аша туһые хараада абалсажа, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсангүй, тодорхой ёһоор үгэеэ ойлголсохоор Советскэ Союзай бэлэн байһан тухай Пленум дээрэ элирхэйлэгдэһэн ушарта тэдэнэр гол анхаралаа хандуулна. «Уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулгада бодото хэрэгүүдээрээ туһалхаар бэлэн байһан бүхы гүрэнүүдтэй ажал ябуулгаяа СССР нэгэдүүлэн бэ[...]

«Нью-Йорк таймс» [...] ветскэ Союз сэрэг[...] лохо зорилго үр[...] оронуудта һанал бо[...] хүсэнэгүй, гэбэшье тэнсүүриие буруу [...] Советскэ Союзай ха[...] хи, бүтэмжэтэй һа[...] Берлинэй «Вархайт» [...] Тэрэ иигэжэ бэшэ[...] СССР-ые айлгахагүй[...] хамгаалха хүсэн бэ[...] хүнүүдэй ажалаар т[...] шухала хэрэгтэй [...] арга олгоно. Гэхэтэй[...] нүүдые, адли тэгшэ [...] аюулгүй байдалай [...] үнэн сэхэ хөөрэлдөө[...] байһанаа Москва бэ[...]

Баруунай оронууд [...] гаха» хүсэлэнтэй [...] олониитын һаналые [...] хуурмаг шэнэ ябуул[...] гаанай үргэдхэжэ бай[...] гай ээлжээтэ бэшэ [...] нум дээрэ соностоһ[...] дүүлгэнүүд дайнай [...] асуудалнуудаар тала[...] хараа бодолтой бай[...] нуудай хүн зондо [...] ойлгоходонь туһална[...] ческэ хараа шэглэл[...] дэхэ байһыень үр[...] мэдэлшэ байһанай [...] Германиин «Унзере [...] лэнэ.— Эб найрамда[...] гээшэ СССР-эй го[...] ойлгохын тула К. У. [...] үгэтэй танилсаха шу[...] залан сэхээр баримт[...] һаараа совет полити[...] нэй хуурмаг шэглэл[...]

ПРЕЗИДЕНТ БОЛОХО ГЭҺЭН ТЭМС[...]

Заншалай ёһоор, хүдөө ажахы эрхилдэг Айова штадай эдэбхитэдэй суглаагаар США-да президент болохо гэһэн ээлжээтэ тэмсэл эхилбэ. Зундаа Сан-Франциско болон Даллас хотонуудта үнгэргэгдэхэ демократическа ба республиканска партинуудай национальна съезднүүдтэ делегадуудые һунгалгын хүдэлмэри эхилбэ. Ехэ капиталай эдэ партинуудһаа президентын ба вице-президентын тушаалнуудта тусхай кандидадууд съезднүүд дээрэ дэбжүүлэгдэхэ байна.

Республиканецуудта хэниие дэбжүүлхэ гээшэб гэһэн асуудал шиидхэгдээ гэхэдэ алдуу болохогүй. Дотоодын ба гадаадын политическэ ябуулгануудта хэды ехэ дутуу дунданууд тохёолдоошье һаань, энэ партида мүнөөнэй президент Р. Рейгантэй «тэмсэхэ» аргатай хүн олдобогүй. Демократууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, найман хүн президентын тушаалда кандидатураяа дэбжүүлхые оролдоно. Эдэмнай хэд бэ гэбэл: урдын вице-президент У. Мондейл, сенаторнууд А. Крэнстон, Дж. Гленн, Г. Харт, Э. Холлингс, Флоридын губернатор байһан Р. Эскью, сенатор байһан Дж. Макговерн, негритян арадай хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Дж. Джексон гэгшэд болоно. «Вашингтон пост» газетын бэшэһэнэй ёһоор, «нюдэ балай, шэхэ дүлии» гэһэн гүримаар оронэо хүтэлбэрилдэг Р. Рейганэй дотоодын болон гадаадын политикые тэдэнэр бултадаа буруушаан шүүмжэлнэ. Рейганэй политикын оруулһан мухардалгануудһаа, бэрхэшээл түбэгүүдһээ имагтал би ороноо гаргажа шадаха байһаб гэжэ тэдэнэй туд бүхэниинь батална. Мүнөөнэй засаг захиргаанда ороной хүн зоной дурагүйдэжэ байһые һамбаашалан хэрэглэхые оролдожо, бүтэмжэтэй һа[...] тика бэелүүлхэ, бү[...] гаргалгые зогсооxo, холбоогоо һайжаруул[...] мокрадуудай зүгһөө [...] маниинь мэдүүлнэ.

Демократуудай бо[...] дын шиидхэбэринүүд[...] хэ талаар Айоводо бо[...] шье удхагүй байна. [...] до үнгэргэгдэхэ хур[...] 3933 делегадай 58-ни[...] һунгагдаха юм. һун[...] түрүү һуурида гара[...] капиталай зүгһөө ф[...] дэмжэлгэ абаха гэж[...] хэндэ тон шухала у[...] Ушарынь юуб гэхэд[...] дэмжэлгэгүйгөөр аме[...] эрхэ байдалда һунгуу[...] гэлдэхэ аргагүй бай[...] гагшадай 49 процен[...] Мондейл Айоводо [...] даһаа түрүү һуурида [...] бэшэ. Һунгалтын урд[...] сада 9 миллион дол[...] садайхиһаа һуралгүй [...] лагдаһан байгаа. Ай[...] гэгдэхэ һунгуулиин [...] дейлэй мүнгэн һэн [...] тэрэнэй тала бариг[...] урагшагүйдэгшэд хэ[...] даа һайжаруулха гэж[...]

Делегадуудые һу[...] ябуулганууд Нью-Гэм[...] гэгдэхэ. 1984 ондо [...] һунгалтада хабаада[...] ошобо». Энэ тэмсэл[...] гай һунгуулиин сис[...] зүрюу харша байһые [...] хэйлэн харуулһан бай[...]

НИКАРАГУАГАЙ АРАДАЙ ХҮСЭЛ Э[...]

Республикын президент болон вице-президентын, мүн Национальна ассамблейн депутадуудай һунгагдаха ёһотой бүгэдэ ниитын һунгалтые 1984 оной ноябриин 4-дэ үнгэргэхэ тухай шиидхэбэриие Никарагуагай Национальна һэргэн хүгжэлгын правительствын хүтэлбэрилхы совет баталан абаба.

Империализмын агентнүүдээр 1934 оной февраль һарада харата муухайгаар алуулһан Никарагуагай национальна герой Аугусто Сесара Сандинын дурасхаалда зорюулагдаһан олониитын митингын Никарагуагай ниислэл хотодо болоһон үдэр бүгэдэ ниитын һунгалта үнгэргэхэ тухай правительствын докредэй соносхогдоһониинь һүлдэ ехэтэй байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, имагтал Сандино нютагай ба гадаадын мүлжэгшэдэй дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө никарагуагайхидай тэмсэлые толгойлһон, харин энэ түбиин түүхэдэ түрүүлэн тэрэнэй хүтэлбэри доро эсэргүүсэн бодогшодой арми американ экспедиционно корпусые һамна бута сохижо, эрон нютагһаа үлдэн намнаһан байгаа. «Сүлөөтэ хүнүүдэй генералай» болон тэрэнэй сорагнигуудай шэн зоригто баатаршалга Никарагуагай олон үеын хүнүүдые Сомосын шуһата муухай диктатурада эсэргүү тэмсэлдэ зоригжуулаа һэн. 1961 ондо эмхидхэгдэн байгуулагдаһан Национальна сүлөөрэлгын сандинис фронтын хүтэлбэри доро энэ ороной арад зон 1979 оной июль һарада американ монополинуудай табимал Сомосын дарлалта мүлжэлгын гэнжые таһара сохиһон байгаа.

Тиигэн сасуу, республика дотор үргэн ниитэ арад зоной аша туһада социально-экономическа гүнзэгы ехэ хубилалтанууд эхилээ һэн. Үзэг бэшэггүй байлга, хүдэлмэригүйдэлгэ амжалтатайгаар усадхагдажа байна, аграрна реформо бэелүүлэгдэнэ, гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадана.

Никарагуада эсэргүү соносхогдоогүй дай үүдхэһэн США-[...] эээрхэг түримхэй яб[...] лүүлжэ байгаашье һа[...] шэнэ байдал зохёон[...] тоной зүгһөө дэмж[...] сомосынхидой банд[...] зар дээрэһээ ороной [...] онуудта добтолно, [...] хигшадые, арадай за[...] алана хюдана, гэрн[...] ригдаһан ургасыень [...] Гондурасай авиаци Н[...] родуудые, хүдөө н[...] шэ бомбодоһон бай[...]

Гэбэшье Никарагуа[...] гэлжэлһээр. Бүгэдэ [...] гэргэхэ тухай прави[...] ри энээниие элирхэ[...] СФНО-е хардадаг, [...] руушаан шүүмжэлнэ, [...] гай эээрхэн зонхилж[...] бусалтагүйгөөр үнгэр[...] тоной «демократиие [...] ехэл һанаагаа зобоно[...] шэр тэмсэлдэ эрхэ [...] карагуан арад Эхэ [...] түйлалтануудые һүүл[...] тэр сахин хамгаалха[...] дэнэр ойлгожо шад[...] хыешье хүсэнэгүй. Н[...] ционно хэрэг тэхэриш[...] гой Национальна хүтэл[...] публикын правитель[...] соведэй координат[...] Манагуада болоһон [...] лэхэдээ мэдүүлбэ. Ор[...] хеэ үнгэргэгдэхэеэ б[...] кратическа һунгалта [...] рада эхилэгдэһэн ту[...] тануудые саашадань [...] гохо байна гэжэ тэр[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Улаан-үдынхидэй зорилгонууд» — түрүү бэшэг. «Эрхим ажалай түлөө үндэр шан»—Я. Николаевай статья. «Зохёон байгуулгын, эб найрамдалай замаар» — һунгагшад Г. В. Романовтай уулзаба. «Саашанхи амжалтануудаа батадхан хүгжөөхэ» — һунгагшад В. В. Гришинтэй уулзаба.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Арадай кандидадууд». М. А. Ясновой ба С. В. Башиловай намтарнууд.

Гурбадахи хуудаһанда. «КПСС[...] зүбшэ[...] дүйнхи[...] С. Ду[...]

Дүр[...] Шэнэ [...] нүүд, [...]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-6[...] отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды —2-56-23, промышленности и строительст[...] ва—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-36, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-61, 2-57-6[...] информации—2-60-91, переводов - 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95 отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография [...]твенного комитета Бурятской [...] делам издательств, полиграфии [...]ной торговли г. Улан-Удэ, ул. [...] Н-03361. Заказ № 49. Индекс [...]